BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmazását eszközli mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, **Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.** (népszinház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — **Telefon.**

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váczi utcza 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemü **fényképészeti gépek és készülékekből.**
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

„Toronyórák"
palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
I. m. állami kedvezm. gőz-óragyára
Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költségjegyz. bérm.

A Magyar Asphalt részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jótállás mellett **legolcsóbban**
asphalt-burkolatok fektetését és
nedves lakások, pinczék, stb. gyökeres **szárazzátételét.**
Telefon.

Jósika Miklós regényei.
89. 90. füzet.
Uj olcsó kiadás.
Regényes képletek.
Második kiadás.
Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

ROTHBERGER JAKAB
cs. és kir. udvari szállító.
Budapest, váczi-utcza 23, a nagy Kristófhoz cz. házban.
A legelegánsabb kész férfiruhák dús választékban a legjutányosabb, szabott árakon.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérnemü-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett.
Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Czégem össze nem tévesztendő **Földvári J.** (Jakab) czéggel.

GERŐ ADOLF
czipész-mester.
BUDAPEST,
V., Fürdő-utcza 2. sz.
Ajánlja készitményeit
fájós lábakra.

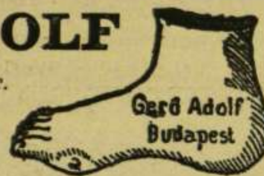

Fényképészeti készületeket

mükedvelők számára, **legujabb uti-távcsöveket** a tirage rapid, kitünő **szemüvegeket** megvizsgált **maximal-lázhőmérőket, Aneroid (légsulymérőket)** szabadalmazott **rajzeszközöket** ajánl
CALDERONI ÉS TARSA.

Saját gyártmányu pedálos czimbalom, hegedű, harmonika, fuvola stb. hangszerekről árjegyzéket küldök. Czimbalom-iskola, ifta Kulifai J. zenetanár, ára 3.50. Tilink-iskola 1 frt. Czimbalmozók folyóirata minden hóban 2-szer jelenik meg kiadásomban, előfizetés egy évre 4.80 **Horváth István,** ő cs. és kir. fensége József főh. udvari szállitója, Budapest Erzsébet-körút 2. és Kerepesi-út 46.

LATZKOVITS A.
CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYAROS
IV., Váczi-utcza 22. BUDAPEST. IV., Váczi-utcza 22.
6153 (Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár
férfi-fehérnemüek, fehér és szines ingek, lábravalók, gallér- és kézelőkben, dús választék a legujabb **keztyük, zsebkendők, harisnyák** és mindenféle **tricot-czikkekben; utazási ingek, sapkák, plaidek, esernyők, nadrág-tartók, inggombok,** stb.
Óriási választék
elegáns nyakkendőkben!!!

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, **tyukszem,** szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemü bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.
E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig drbonkint 60 krért. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérendő.
Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.,** gyógyszerész MEIDLING—BÉCS.
Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, **azért is erre ügyelni kell.**
Gyógyszertárakban vásárlandó.
Főraktár: Budapesten, Király-utcza 12. szám
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában.

Kézimunkákat

minden genre-ban, valamint minden létezhető hozzávaló kiegészitő czikket ajánl
WALD GYULA
Budapest, VII., Király-utcza 21. sz.
Kézimunka-gyár és rajztorem. Legrégibb üzlet ezen szakmában.
Jótállás mellett mosható és szintartó himzőselyem 12 motring 30 kr.
Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

BOROSS TESTVÉREK
fémáru-gyára.
Budapest, IV. kerület, Haris-bazár 37. sz.

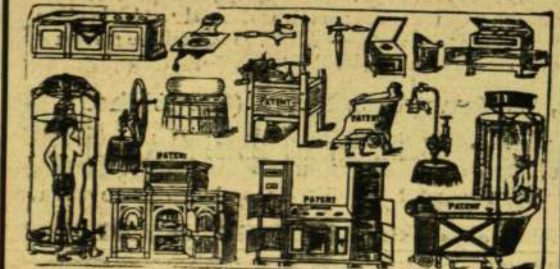

Készit csoportokban összeállitott **konyha- és háztartási szereket** minden fém-, vas- és fatárgyakkal együtt 25—500 frtig. Egyedül e szakban Bécsben az oszt. **állami éremmel** kitüntetett szab. **szétrakható jégszekrények és füthető fürdőkádakat,** fagylaltgépek és fagylalt tartályokat, sör- és bormérő asztalokat, pezsgető csapokat, **sajtolt könyököket.** Ujdonság! **hordozható gőzfürdő. Amerikai fagylalt-gép.**
Elárusitás nagyban és kicsinyben. F. é. aug. havától kezdve gyártelepünkkel összekötve uj raktárt is nyitunk IV., Molnár-utcza 33.
Képes árjegyzék ingyen.

Dr. **ZIFFER** gleichenbergi fürdőorvos antiseptikus
TÜDŐ-SÓ-ja.
Sok évi tapasztalás után a **legjobbnak** bizonyult szer **idült tüdőhurut, tüdő-csucshurut** és **kezdődő tuberculosis ellen.** Ezen szer a legrövidebb idő alatt **megszünteti az elnyálkásodást, köhögést, rekedtséget és a légző-szervek legtöbb kóros tünetét.** Egyedül kapható
DIÓSY LAJOS
gyógyszerésznél, **Budapest, Damjanich-utcza.**
Ára egy czélszerü belélegző-készülékkel együtt 5 frt.
Naponta postai szétküldés. Minden dobozhoz **dr. ZIFFER** ur által aláirt utasitás van mellékelve.

Fontos szenvedőknek.
Ujdonság!

Pollitzer-féle ujonnan javitott cs. és kir. szabadalmazott gummi sérvkötők. A leghiresebb orvosi autoritások által a legjobbnak van elismerve, és Monarchiánk határain tul is nagy elismerésnek örvend. Nem csuszik le a testről, nem gyakorol kellemetlen nyomást, ugy éjjel mint nappal hordható. Czélszerüsége által az eddigi sérvkötők hiányait pótolja. A pelották a sérvbez idomithatók és biztonsági övvel van ellátva, mely a testről való lecsuszást meggátolja. Arak: egyoldalu 7—10 forintig, kétoldalu 10—16 forintig.
Gyermekeknek a felével olcsóbb. Nagy raktár angol és franczia rugó sérvkötőkben. Suspensorium, hasköt, görcsér-gummiharisnya, egyenestartó. — Méhfecskendő, légpárna ágybetét és havibaj-felfogók dus választékban kaphatók, valamint mindennemü gummi áru-czikkek.
Sérvkötő rendelésnél kérem megjelölni a test bőségét, valjon a sérv jobb, bal vagy mindkét oldalu.
Megrendeléseket a legnagyobb titoktartás mellett gyorsan és pontosan utánvétellel eszközöl
Pollitzer Mór és fia
cs. és kir. kötszerész.
Budapest, Deák Ferencz-utcza 10. sz.

Nők figyelmébe!
Ajánlom gyógymódomat és gyógyszeremet (fluor albus) s ezzel összeköttetésben levő vérszegénység ellen, melylyel rövid idő alatt biztos sikerrel gyógyitom ezen kellemetlen női betegséget.
Gyógyeljárásomról levélben is adok utasitást s kivánatra egyszersmind a gyógyszert is megküldöm.
Dr. Grünblatt Sámuel.
Budapest, VII., Dohány-utcza 68. sz. I. emelet.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyárrészv.-társ. **BUDAPESTEN.**
Gyár és irodák: **VI. kerület, külső váczi-ut 29—35. szám.** Városi iroda és raktár: **Podmaniczky-utcza 14. szám.**
Gőz- és járgány-cséplőkészületek,
számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,
mélyitő és egyetemes aczél-ekék,
eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle
egyvasu ekék, talajmivelő eszközök,
valamint
Schlick-féle szab. **HALADÁS** sorbavetőgépek.
Takarmánykészitő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemü gazdasági gépek. Eredeti amerikai kévekötő és marokrakó arató-gépek és fükaszáló gépek, szállitható mezei vasutak stb.
Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám.)

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁJUS 5. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM ARCZKÉPE
A KÉPZŐMÜVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁN.

Benczúr Gyula festménye.

Pár évvel ezelőtt a jeles mester néhány napot töltött Bolgária fővárosában, mint Ferdinánd fejedelem vendége. Ez idő alatt többször s hosszasabban ült a fejedelem a művésznek. Egy kitünő arczkép és egy pompás tanulmányfej volt az ülések eredménye. Ugyanekkor megrendelte a fejedelem egész alakú arczképét a trónterem számára.

A mostani tavaszi kiállítás egyik legvonzóbb műtárgya ez a festmény. Mint representativ arczkép, úgy fölfogás, mint hatás tekintetében ritkítja párját. Tartása méltóságos és mindamellett könnyed, menten minden feszességtől. Az egész kép berendezése szerencsésen van megválasztva s a compositio tekintetében kimerítő tanulmány alapján a legszerencsésebben előadva.

A hatalmas vállrojt s a fejedelem mellét borító rendjelek nagy sokasága a leghálátlanabb s az arcz szinezése tekintetében a legkényesebb föladat volt a művészre nézve. S minő keresetlen finomsággal és ragyogó mesteri készséggel végezte a művész ezt a hálátlan és fárasztó föladatot!

Az arcz általában úgy a hatás, mint a kifejezés tekintetében fő- és fénypontja az egész képnek; uralkodik minden egyéb fölött, mert valóban kitünően van rajzolva, kellő erővel szinezve; a sok csillogó diszítő részlet mellett is maga az arcz ragadja meg s vonja magára a néző figyelmét.

A mi a különböző anyagok, ú. m. a fejedelmi palást, az egyenruha, a szőnyeg, stb. természetességét s művészi igazságát illeti, e tekintetben a mester ismeretes jelessége nem szorúl semmi dicséretre. Mint művein általában, itt is oly művészi összhangba tudja olvasztani az összes hatás teljességét különben zavaró természetű tárgyakat, hogy ez az alkotása is érdekes és élvezetes tanulmányúl szolgálhat a festőművészeknek. A szépen rajzolt és szabatosan domborított kezek nyugodt és érdekes helyzetükben mintegy hathatós segédei az egész alak tökéletes előkelőségű állásának és a fejedelmi tartású fejnek. A kép szinte kivánja a csillogó, pompás környezetet, hogy mély és hathatós színeivel érdekes

FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM. — BENCZÚR GYULA FESTMÉNYE.

ellentétül váljék el a trónterem márvány falától és a gazdag színezetű környezettől.

A magyar művészet egyik előkelő képviselője maradandó emléket állított magának a szomszéd kis fejedelemség tróntermében s műve bizonyára állandó bámulat tárgya lesz a bolgár nemzet előtt. *Kacziány Ödön.*

*

Ugyanezen jeles képre vonatkozólag a következőket írja lapunknak *Strausz* Adolf, a bolgár udvar és nép alapos ismerője:

Benczúr előtt kettős czél lebeghetett műve megalkotásánál: az egyik az volt, hogy a régi patriarkhalis időre emlékeztető fejedelmi alakot fessen, mely már a természettől megáldva, kitüntetve, erősebb, nagyobb legyen népe összes fiainál, ki, miként a biblia szavai mondják, egy fejjel magasabb valamennyinél. És Ferdinánd csakugyan olyan alak, a ki mindenütt szemlátomást kimagaslik országnagyjai és táborkari főtisztjei közül. Akár kormánya tanácskozását vezeti, akár trónján ülve beszédet tart: mindenkor kiemelkedik az ő nagy, külső pompától környezett daliás alakja. S erre a pompára és személyi kiválóságra Keleten még mai nap is szükség van.

Másik czélja a szellemi felsőbbség, a műveltség kifejezése igazi fejedelmi méltósággal párosúltan. Ezt a festőművész ecsetje még szebben, még tökéletesebben fejezte ki; mert Ferdinánd fejedelem arcza, különösen szemei és homloka, nagy műveltséget és fejedelmi fönséget árul el. Az erős színek és ragyogó fény daczára nyugodtság ömlik el az egész arczon. A mi a fejedelem alakján kívül van, a szőnyegek s minden más, a keleti éghajlat melegségét leheli és egy csöppet sem csodálkozunk azon, hogy a bolgár nemzet, a Kelet e legvérmesebb népe, színte rajongó tetszéssel fogadta szeretett fejedelmének e hű képét.

Elődjének, *Sándor* fejedelemnek teljességgel nem kedvezett a szerencse abban sem, hogy hű és sikerült képmását adhatta volna alattvalóinak. Valamennyi festett arczképe hibás, majdnem kontárszerű volt.

Ferdinánd fejedelem is készíttetett többször arczképet, valamint hogy készíttettek róla számosan az ő tudta nélkül is nagyobb szabású festményeket; de mindezek csak a színezés pompájával kívántak hatni. Benczúr festménye nemcsak a bolgár fejedelemnek szól, hanem a bolgár nemzetnek is, a melynek tulajdonává lesz.

A bolgár nép nagy érzékkel bír a szép iránt s különösen szereti a képeket és festményeket. Ez a jellemvonás különben közös valamennyi keleti néppel. Nem szükség egyebet fölemlíteni, mint a gyönyörű szőnyegeket, tarka hímzéseket és más ékítményeket, mikben a keleti népek nagyon túlszárnyalják a nyugatiakat. De az egész Keleten nincsen ország, melynek népe annyira szeretné a rajzokat, képeket, mint a bolgár. A legszegényebb bolgár házában is vannak képek, nemcsak szent tárgyú képek, hanem ha más nincsen, van egy pár csatakép az orosz-török háborúból, vagy a szerb-bolgár háborúból. Most majd ott fog díszelegni a Benczúr képének másolata az ország minden vidékén, a Stara-Planina és a Rhodope-hegység magas bérczein épen úgy, mint a Duna és a Jantra széles völgyeiben, úrnál és parasztnál egyaránt.

BÁBELEK.

Dérverte hajjal félhomályban bolygok,
Az ifjuságnak utja megszakadt,
Ritkulnak fönn a fán a száraz lombok,
A mennybolt láthatóbb a fák alatt.

Lelkem bejárt ösvényeimre száll el,
Sok vágynak ott el kelle hunynia. —
És im: előttem felmered a Bábel,
A mint lefesti azt a Biblia.

A csonka kő-kolosszus ős regéje,
Mindig világosb, tisztább képet öltött.
Ki az, ki egyszer föl nem tört az égbe?
Hisz' Bábelekkel telve van e föld!

Sugaras, rejtelmes magasba vágyva
Bukunk el, annyi lázadó alak,
Az emberiség első ifjusága
Ismételődik bennünk, újolag.

Tudásunk mind csodásabb titkot tár fel,
Mit fönn, nem osztható homály fog át, —
S egyszerre csak megettünk áll a Bábel,
És lenn a sík-földön megyünk tovább.

Kisteleki Ede.

MUTAMUR.

Vadgalambos erdők,
Vadvirágos rétek,
Hogyha most látnátok,
Meg se ismernétek,
Meg se örülnétek.

Nincs sehol a gyermek,
A ki erdőn, réten
Ugy tudott kaczagni
Futkosó kedvében;
Valamikor régen.

Elnémult azóta
Boldog kaczagása,
Egykor piros arcza
Hulló rózsa mása,
Rózsa hervadása.

Oh, ha most látnátok,
Meg is köryeznének,
Vadgalambos erdők,
Vadvirágos rétek, —
De megkönyeznétek!

Szamovolszky Gyula.

«NAPLÓ A FÖLD KÖRÜL TETT UTAZÁSOMRÓL.»

(1892—1893.)

II.

A mint *Ferencz Ferdinánd* főherczeg Keletindiát elhagyta, azután hosszabb tengeri út következett, mely idő alatt ritkán láthattak szárazföldet, csak egy-egy kisebb szigetnél, melyeket, a mint távcsővel kivehették, őserdők borítottak. A hajón való élet azonban változatos volt. Az épen ekkorra esett nagyhét és húsvét ünnepléséhez járultak a meglehetős nagy számmal elhaladó hajók szemlélése, a delfinek és repülő halak játéka s egyes napi események; ezek között följegyzette a főherczeg egy szelid papagály tragikus sorsát, mely a fedélzeten szabadon járkálva, ügyetlenségből a tengerbe esett s oda fúladt.

Egy héttel Kalkuttából való elutazásuk után a malakkai partvidéken fekvő sziget-csoport közül egyikre, a *Besar* nevűre, mely a térképen lakatlannak volt jelölve, kirándulást tettek két csónakkal. Keresztül akartak menni a kies szigeten, de a buja tenyészet miatt nem lehetett.

«Mindenütt ott hevertek a földön a hatalmas, mohokkal, harasztokkal és kosborokkal borított fatörzsek, melyeket a vihar, a nagy vénség s a kúszó növények öldöklése döntögetett le. Az örökös pusztulásnak ezen tanúi fölött emelkedtek a különböző fák magasra nyúló lombkoronáikkal; egyik fát a másikkal karvastagságú kúszónövények kötik össze, melyek kigyóként rájok tekergődzve, ölelésükkel lassanként elölik támaszaikat; faalakú harasztok, bambuszok, banánok és rhododendron alkotják a sűrű aljanövényzetet, melyen keresztül minden egyes lépés útját késsel kellett kivágni. Nem kis fáradság volt ez, különösen 45 C°-nyi forróságban, a mely ott uralkodik. Késsel küzdve a térért, izzadság lepte el homlokainkat, mintha gőzfürdőben lettünk volna. Csakhamar elvesztettük az irányt is, csapatunk felbomlott s kiki arra tört útat magának, a merre lehetett. Kiabálásokkal tudtuk magunkat egymással némileg összetartani.»

A kirándulásnak még az az élvezete sem maradt meg, hogy lakatlan szigeten járnak. Partra szállásuk után nem sokára lónyomokat, s a mi még döntőbb bizonyíték volt, egy óriási fa árnyában egy piros nyolczas kártyát találtak. Khinaiak telepedtek le a kis szigeten s már kékre festett kő Buddha-templomot is emeltek kunyhóik között, melyek különben a malájok szokása szerint oszlopokon állottak. A khinai lakosok szívesen fogadták és megvendégelték őket.

Április 6-án érkeztek meg útazóink *Singapur*-ba, erre a nevezetes angol kereskedelmi szigettelepre, melynek lakossága nehány évtized alatt másfél százezernyinél többre szaporodott, s külkereskedelmi forgalma már a fél milliárdot meghaladja. Lakosainak különböző csoportjai szerint a város külön-külön városrészekre oszlik, melyekben hatalmas épületek, pompás kertek nem tartoznak a ritkaságok közé. Érdekesebb volt még utazóink előtt a szomszédságban fekvő *Dzsohor* szultánság félművelt népével és mesés gazdagságú tenyészetével. A főherczeg meglátogatta a szultánt, kinek fiai s több rokona is már jártak Európában. A többek közt meglátogatott a khinai negyedben egy kártyabarlangot is.

Pár nap múlva, április 9-én, pontban fél négy órakor délután haladt át az «Erzsébet» hajó az egyenlítőn a keleti hosszúság 105° 3′ 30″-e alatt. A hagyományos tengerész-szokás szerint azonnal megállott a gép, a hajó legénysége sorfalat alkotott s megkezdődött a Neptun-ünnep. Zenekiséret mellett, különféle népek ruházatát utánzó jelmezesek kiséretében, négy tengeri szörnyeteg által vont diadalkocsin jelent meg a tenger istenségének hagyományos alakja s mellette a szép Amphitrite istennő, kit egy fiatal matróz igen ügyesen helyettesített. S hogy a díszmenet ne legyen unalmas, az isteni pár után haladt az óriási dada, egy nagy kamaszt víve karjain; majd a csillagász, borbély s más udvari alakok következtek. A komikus szertartások egész teljességükben megtartattak s még az azután következő szokásos öntözködésben is része volt a főherczegnek. Ilyenkor nincs kegyelem. Az udvari szakácsot, ki az öntözés elől bezárta magát kabinjába, erőszakkal vonszolták elő, főzteivel bekenték s a fedélzeten leöntözték. A mulatság csak késő este ért véget; a fedélzeten nem maradt száraz pont, még egyes gyűjtemények is megáztak.

Harmadnapra eljutott a hajó *Jáva* szigetére, hol hosszabb ideig akartak tartózkodni. *Batavia*ban kötöttek ki s a főherczeg már az nap krokodil-vadászaton volt. Másnap megnézte a főváros nevezetességeit, melyek közül a tekintélyes múzeumot részletesen leírja, valamint az esti szinielőadást is. Azután elment a belföldre vadászni, mely nagyon élvezetes mulatság volt, bár a tropikus esőzés többször megnehezítette. Garutból felment a főherczeg a még működő *Papandajan* vulkán csúcsára, hol veszélyes helyeken is megfordult, de nagyobb baja nem történt, mint hogy aranyozott apróságai a kénes levegőben mind megfeketedtek. Néhány vaddisznót is löttek s ez alkalommal igen mulattatta a főherczeget, hogy a jávai díszruhás előkelőségek, épen úgy, mint a közönséges hajtók, a vaddisznó láttára majomügyességgel kúsztak fel a karcsú pálmákra. Jávából eltávozása előtt két nevezetes intézetet szemlélt meg részletesen: a kaszárnyát és a világhírű buitenzorgi füvészkertet, melyben közel tizezer növényfaj van s a kutatáshoz szükséges gazdag múzeum és könyvtár. A kaszárnyát, mint szakértő, erősen bírálja. Czélszerűtlennek tartja a katonák öltözetét, a kaszárnya építési modorát s részben a fegyverzetet is; különben elismeri, hogy a kaszárnya szép és minden rendben van.

«Igen sajátságos dolog, — mondja, — hogy a kaszárnyában minden katonának, európainak, mint benszülöttnek, megengedik, hogy asszonyokat tartsanak maguknál, kik mint varrónők, mosónők, stb. szerepelnek. Az összes asszonysereg elkiséri a katonákat a háborúba, mint a 15-ik és 16-ik századi német katonákat. Ilyenkor a nőket rendes csapatokra osztják, melyeknek vezetését az altisztek nejei végzik s az egész csapat vezetője egy tiszt. A délelőtti órákban, midőn a katonák a kaszárnyákon kivül vannak, a nők egy terembe gyűlnek össze s végzik házi dolgaikat; egyúttal ebédet készítenek a nagyszámú gyermekek számára. Ilyenkor itt igen nagy a lárma s gyakran megtörténik, hogy ezeknek a «kincstári hölgyek»-nek egy részét nagyon nehéz rendben tartani. Én is meglátogattam ezt a termet, hol körülbelül száz nót találtam s e mellett rettenetes rendetlenséget. A gyermekekről részben a kormány gondoskodik, mivel a legtöbb európai katona szabadságolása után visszatér hazájába, családját pedig ott hagyja, mely aztán a kormány gondozása nélkül nyomorúltan pusztulna el...»

Jávából eltávozva, ismét hosszabb ideig voltak útazóink a tengeren, mely azonban itt ritkán volt egészen nyilt tenger, mivel csaknem naponként láttak egyes szigeteket. Mindamellett útjuk nem volt nagyon kellemes, mivel az esős időszak állandóan kisérte őket s több izben hatalmas felhőszakadásokat szenvedtek. Fő mulatságuk volt május elsejének megünneplése, lövöldözések, versenyzések, zsákban futás, árboczra kúszás, buvárkodás és más szórakozások útján. A hajón a tisztekkel s az udvari személyzettel együtt közel 500 ember volt, ezenkivül több eleven majom, papagály s más állat, úgy, hogy mulatságokat rendezni nem volt nehéz.

Május 5-én látták meg először *Ausztrália* partjait a *York*-fok vidékén s csakhamar ezután eljutottak abba a szigettömkelegbe, mely *Új-Guinea* és *Ausztrália* közt fekszik s kikötöttek *Kennedy-port*ban a *Thursday* szigeten. Ez a hely, hol 1878-ban még csak 5 kunyhó volt, ma már igen tekintélyes község; van benne többek közt — mint a révvezető büszkén megjegyezte — 30 billiárd, melyhez a főherczeg azt a toldást teszi, hogy már várerődöt is építenek, melyben 30 tüzér lesz több ágyúval. A város nevezetességei közt feltűnt útazónknak a benszülött papnak lakása.

«Nagy bámulattal nézték a parton levő kunyhók lakói a mi matrózaink munkáját (a csónakok kikötését mocsaras helyen). Ausztrál-négerek voltak, az elsők, kiket láttunk; egészen sajátságos emberek rettenetesen rút arczvonásokkal, dagadt, duzzadt, ajkakkal s nem gyapjas, de göndör hajjal. Különben már érinteni látszott őket a művelődés: arczuk nem volt festve, mint törzsbeli rokonaik nagy részénél szokásos; volt nehány európaias ruhadarabjok is, mint rikító színű mellények s a legfurább fövegek, fekete csúcsos kalapok, vasúti sipkák, stb. A nők és gyermekek, mihelyt a partra léptünk, félénken visszavonultak kunyhóikba.

«Ezek a kunyhók a legsajátságosabb lakóhelyek, minőket eddig láttam; tulajdonkép csak villa-alakúlag elhelyezett galyak fakéregdarabokkal fedve, úgy hogy az időjárás változásai ellen is alig nyujtanak védelmet. Az ember csak mászva járhat bennük s az ily kunyhóban, mely alig két méter hosszú és egy méter magas, az embereken kivül vannak kutyák, macskák, disznók mind bizalmas közösségben a szűk helyen. A kunyhókban szárítják továbbá a halakat és tekenős békákat, a benlakók élelmiszereit melyek ennélfogva útálatos szagukkal dögleletessé teszik a levegőt. Végtelen sok légy zümmög szerteszét. A falakat kivülről üres petroleumládák, üvegek, bádog dobozok s más effélék díszítik. A czigánysátor rendetlensége és bizarrsága a legtávolabbról sem hasonlítható össze az ily negrito-telep zürzavaros és excentrikus alakjával.»

A város valódi lakói azonban fehér kalandorok, köztük nem egy nagyon gyanús kinézésű, széles karimájú kalapot viselő és övében revolvert hordó alak. Az állandóan letelepedettek nagy része gyöngyhalászattal foglalkozik. Egy tonna gyöngykagyló ára 1320 forint. Gyöngy igen kevés van bennük, de a kagyló-héj szép belső részét sokra használj k. A búvárok 30—40 méter mélységbe is leereszkednek s ezért foglalkozásuk határozottan veszélyes; havonként átlag 5—6 ember hal meg foglalkozása közben. A vállalkozók azonban hirtelen meggazdagodnak s mivel műveletlen emberek, gazdagságukat dorbézolásra használják. A kétezer főnyi lakosságú városban tömérdek a korcsma és a mulatóhely.

A város környékén a főherczeg kitünő *korall-telepet* fedezett föl, melyben maga is órákig gázolva gyönyörködött s melyről egész elragadtatással így ir:

«A korall-réteg a legváltozatosabb fajú és színű virágokkal megrakott csinos virágágyhoz hasonlított végtelen mennyiségű és változatosságú állatvilágával. Láttunk korall-galyakat, melyek sokszoros elágazásaikkal olyanok voltak, mint valami agancsok; karvastagságu törzseket fagalyakhoz hasonló részekkel; legyező-alakú lapokat, nagy tömböket, melyeknek első tekintetre durva alakja pontosabban megnézve igen finom és gyöngéd részleteket mutatott; azután végtelen sok szivacsot, puhányt, holothuriát s számos más alsóbb rangú állatot, melyek mindegyike tarka, rikitó, erősen fénylő színezéssel tünt ki. Nincs festő, — még ha Makart tehetségével birna is, — ki képes lenne e prismatikus szinhatást, a ragyogó pompát, fényt, a a szinvegyület végtelen fokozatát visszatükröztetni, mely ezen tengeri lényeket oly pompásan díszíti. Egy madrapore szürke törzsén például száz meg száz tövises és puhányos állat tapad a szivárvány legfinomabb árnyalataiban tündökölve. A polypgalyak bokrai, vázai, galyai és ágai között, melyek mind a korall-állatok sokalaku meszes csontvázai, egész sereg csodálatos apró hal, tengeri csillag, rák, csiga mozog s e mellett még a korallok törzseiben is több állat van elrejtve és befedve. Itt is, ott is, felette, mellette, alatta s a korallzátony száz meg ezer különböző helyén; újból minden pillanatra az organikus lények bámulatos tömege — ismeretlen, megfejthetetlen látvány!»

Május 7-én újból útnak indult az «Erzsébet» hajó utazóival s csaknem egy teljes hétig haladt Ausztrália partjai mellett, úgy, hogy az egész úton a 20—30 km. sziklazátonyon át folyton lehetett látni a partokat, vagy legalább a part mellett levő apró korall-szigeteket. Legnagyobb részük teljesen lakatlan, némelykor kopár is, de apró hajók s a partokon időről-időre feltünedező világító-tornyok, melyeknek lakói igen gyakran hónapokon át nem érintkeznek emberi lénynyel, némi változatosságot ad a képnek, mely általában tájképileg kedves s a növényzet bujasága következtében olykor elragadó.

Sydneybe érve, 1893 május 15-ével megszűnnek az eddig megjelent első kötet naplójegyzetei. Az előző évben decz. 15-én kezdődtek meg s így a vaskos kötet teljes öt hónapot tárgyal. Aránylag csekély idő s a napló mégis változatosan gazdag képet nyújt. Ismételjük: fenséges irója egyéniségét nem tekintve is, érdemes e művet elolvasni.

MAGYAR NÁBOBOK.

Csengő szavu kolompok hangja zendül, nyájak és gulyák végtelen sora vonul el a sík rónákon, az áldott magyar föld feltárja újra kincseit, melyekkel dúsan fizeti vissza a verejtékes munkát, mely feltöri kövér barázdáit. De inség és panasz hangzik ma a föld hű gyermekei ajkáról, a jutalom, mely a rőghöz való ragaszkodásukat kiséri, többé nem zavartalanul édes, gond és küzdés keseriti cseppjével s elmultak azok az idők, mikor Magyarország gazdasága kiapadhatatlan éléstárát kinálta a nagy nyugati piaczok szükségleteinek.

Hol vannak az egykori nábobok? Ma is csengnek még a szerencse és takarékosság által felhalmozott milliók a verseny és vállalkozás feltörő utjain, ma is hevernek holtan és mozdulatlanul nagy kiterjedésű latifundiumok egy fél megyét hasitva át óriás testökkel a névtelen ezrek szorgalmas munkálkodása közepett, de a nábob, mint fogalom, a maga typikus mivoltában, eltünt az új idők szinpadáról.

Magyarország régi nagy gazdaságairól fogalmat nyujthat, ha fölemlítjük, hogy ennek a századnak az elején az *Eszterházy* herczegi uradalom nem kevesebb mint 240,000 darab birkát számlált, melyből évente 4000 mázsa gyapjut nyert. Ha most tekintjük, hogy a gyapju mázsáját körülbelül 200 frtért értékesitette az ozorai uradalom, kitünik, hogy csupán e forrásból évi nyolczszázezer frtot vett be a leggazdagabb magyar nábob-család. Pedig a keszthelyi *Festetich*-féle 60,000-nyi birkaállomány gyapjuja még jobb áron kelt el, — 300 frtjával került eladásra mázsánként Angliában, sőt Spanyolországban is erősen keresték.

Valódi kiskirályok voltak messze kiterjedő legelőiken a *Károlyiak*, Lajos, István és György grófok is, 75,000 darab szebbnél szebb juhaikkal, melyekből évenként 1500 mázsa gyapjut nyertek, azután *Széchenyi* Lajos, Pál és István grófok ugyanannyi darabbal, a *Batthyány* herczeg juhászata 60,000-nyi birkaállományával, melynek évi gyapjuhozadéka 1200 mázsa volt. Csak hatodik sorban következtek *Károly főherczeg* uradalma, 50,000 darab birkával, azután *Grassalkovich* herczegé ugyanannyival, ellenben az *Eszterházy* József, Mihály és Károly grófok juhászata már csak 40,000 darabot tett ki, valamint a *Batthyány* Gusztáv és Kázmér grófoké is, s csak 800 mázsa gyapjut termeltek évenként; még ennyit sem a *Hunyadi* grófok 30,000 darab juhból, nyolczszáz szarvasmarhából, négyszáz darab sertésből álló kéthelyi gazdasága s a *József* nádor alcsuthi gazdasága, évi 500 mázsa gyapjujával, de a mely igy is megfelelt évi százezer forint jövedelemnek.

A maig is hires alcsuthi juhászat eredetét az ürményi és magyar-óvári törzsnyájtól vette, tehát a legjobb anyagból, mely azonban önálló fajjá alakult át az ügyes kezelés alatt. Azonkivül még a keszthelyi gazdaságnak a drága kasmir sált szolgáltató tibeti kecskéi növelték messze földön hirét, — számszerint 25, — úgy a keresztúri szarv nélküli gulya, — Alcsuthon viszont az indiai zebu meghonosításával tettek kisérletet. Sajnos, az első pár elveszett, miután előbb a hím egy mürzthali anyához jutván, ez tőle egy kis bikát borjazott púp nélkül s csupán szinére s élénkségére hasonlitott apjához, mert minden fajrokonánál serényebben s kitartóbban tudta húzni az igát.

Rengeteg összegeket képviseltek azonban e nagyúri nábobok ménesei is, melyeket többnyire a szenvedélyes utazó és sportsman, Fechtig báró látott el a legnemesebb fajokkal, melyeket utjaiból magával hozott. A német eredetü báró Kirchschlaghól, Stájerországból helyezte át istállóját a kedvezőtlen égalji viszonyok miatt Zalába, az Inkeyek lengyeltóti uradalmába, s már 1809-ben első egyiptomi utjából két arabs csődört szerzett a Festetich-féle ménesnek s kettőt a herczeg Eszterházy-féle ozorainak, mely már akkor a legértékesebb arabs és angol telivérekből volt összeállitva, oly nevekkel, mint Sacrito, Dartli, Auditor, Orville, stb., melyek közül az első hétszer nyerte el a pálmát a pesti lóversenyen.

Nagyszabású volt a Hunyadi gróf ürményi ménese is, 500 darab tiszta és kevert arab, angol és magyar vérből. Catege nevű angol csődörét ezer aranyért egyenesen Londonból hozatta a gróf, de még becsesebb szerzeménye volt a hires Tajar arab csődör megszerzése, melyet szintén Fechtig báró hozott magával Kairóból 1811-ben, ugyanakkor, mikor az egyiptomi pasa palotájába ebédre hivott előkelő mamelukok rettentő lemészárlása történt. A velök volt hátas lovak akkor az albán orgyilkosok zsákmányául estek, kik nyilvános eladásra bocsátották. Ezektől vette meg Fechtig báró Tajart, Szafirt s még két arabs kanczát, Dzsemilt és Troitit.

Tajart és Szafirt, mihelyt Triesztben partra szállottak, Hunyadi gróf váltotta magához és pedig csupán Tajarért 1500 aranyat fizetett. E ritka szép állat, melynek idomait 1826-ban a hires bécsi festő, Hett is megörökitette, csontvázа pedig később a bécsi állatgyógyintézetbe került, — a Ghize-törzsből származott s a napoleoni háborúk alatt Murad bej tulajdona volt, kitől Latifa pasa birtokába jutott. Lába kesely volt, homlokán csillaggal, nyakán és térde alatt különböző ütközetekben kapott sebhelyekkel, melyekhez jobb felén a tengeri út alatt a hajó ol-

dalától eredt horzsolás is járult. Mikor Triesztben Hunyadi gróf megvette, már húsz éves volt, de előrehaladt kora mellett is, sem szaporaságban, sem erőben, kitartásban, gyorsaságban nem multa felül egyetlen kortársa sem.

Okosságáról meg épen csodákat beszéltek az egyiptomi hadjárat idejéből, hogy hogyan örködött gazdája és őt gondozó hű szolgája élete felett. Többször megtörtént, hogy éjszakának idején, miután elfogyasztotta abrakját, a legkisebb nesz nélkül, a legelső gyanus zajra felébresztette alvó gazdáját. Hunyad nevű csikótól származó ivadékai a fényes nemzedékek egész sorozatát szolgáltatták verseny-istállóinknak.

garchiai hatalom legendái. Ma már a fénynyel s hatalommal együtt a dús vagyonok nagy része is eloszlott, szétszóródott s mint egy mythosra tekint vissza a jelenkor embere a nagynevű családok elődeire, az igazi magyar kiskirályokra.

—r.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

«Szegény asszony otthona.»

Zemplényi Tivadar festménye a képzőművészeti társulat tavaszi kiállításán.

Bizonyára sokak érdeklődését fölkeltette s úgy a művészek, mint a műbarátok körében beszéd

SZEGÉNY ASSZONY OTTHONA. — ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYE.

Nevezetes méneseink voltak még e század elején a simontornyai báró Sina-féle, a keszthelyi, marczali; utóbbinak Splinderbar nevű jeles angol félvére az angol gyepeken is számos izben vitt el díjat; az iregi Vitzay-féle, továbbá a Pálffy herczegek, Károlyi, Széchenyi, Erdődy, Apponyi grófok, Erdélyben pedig a Mikesek, Bánffyak, Bethlenek, a Haller, Lázár, Kemény, stb. családok ménesei. De magyar lovakkal gazdagitották lóállományaikat külföldön is ismételten a württembergi király, a bajor király, Rzewutzky orosz gróf, a hesseni választó és Napoleon Jeromos.

Mindez csak egyik oldalát mutatja Magyarország nagy gazdagságának, főúri családjai rengeteg jövedelmének abban az időben, melylyel nem versenyezhetett egyetlen más ország arisztokráciája sem. Legendák és adomák képződtek a dús vagyon kevély urainak neve körül, a pazarlás, a bőkezűség, a fejedelmi fény és olyan

és birálat tárgya volt Zemplényi Tivadarnak «Szegény asszony otthona» czimű életképe.

Nem hatást vadászó s a nagy közönség kevésbbé kényes izlését legyezgető kedvencz festménye ez a kiállításnak. Sem tárgya, sem szinezése nem olyan, hogy az avatatlan s az úgynevezett «lármás hatások»-ban gyönyörködő vagy érdekfeszítő jeleneteket kereső szemlélőt huzamosabban lebilincselhetné. A szerény elvonúltságban lappangó népéletnek egy olyan jelenségét figyelte meg finoman s adta elő gondos tanulmánynyal és igaz érzéssel Zemplényi e művében, mely egyszerűség és természetesség tekintetében méltán sorakozik e nemű korábbi alkotásai mellé.

Egy fehérre meszelt falú, szegényes bútorzatú padlás-szobában egy sötét szinekben tartott öregasszonyt látunk, a mint evőeszközét reszkető kezében tartva, épen csekély étkezését végzi. Nagy egyszerűségében igen megkapó jelenet ez, melyen nyomott, de mégis vonzó hatású hangulat ömlik el. Művészi fölfogás és kivitel tekintetében teljes elösmeréssel kell nyilatkoznunk az öreg asszony alakjáról, mely igazságával, természetességével s a belélehelt való érzéssel tökéletesen képes gyönyörködtetni a finomabb, fejlettebb izlésű műbarátot.

Zemplényi azon művészek közé tartozik, kik el tudnak mélyedni a természet jelenségeinek tanulmányozásába. Ha idő és alkalom engedi, ép oly szeretettel és gonddal tanulmányozzák a ruha érdekes redőit s szineinek változatait, mint az arcz és alak részleteit. Rajza gyakorlott, finom. Szinei élénkségük mellett is könnyűk és levegősek. Szinezésében kerüli a nyerseséget, darabosságot, s mint öntudatos művész arra törekszik, hogy az árnyalatok finomak s egymásba olvadók legyenek.

Ecsetkezelése, előadási modora s a felfogásban való érettsége a kiforrás időszakán már túl levő komoly művészi egyéniségűl tüntetik föl s arra engednek következtetni, hogy még sok jeles és bárhol is számot tevő alkotást várhatunk tőle.

Kacziány Ödön.

KÉPEK JAPÁNBÓL.

III. A Hakkone-vidéken.

Tonoszáva, 1893. szept. 11.

Megegyezésünkhöz képest jókor reggel útnak indultunk. Az volt a tervünk, hogy Mijanostáig fel gyalog teszszük meg az útat, onnét pedig a Hakkone-tóig gyaloghintókban, miket a lady-

látogatott városias Mijanostában mindig lehet kapni. Kirándulásunk természetéhez képest lehetőleg kényelmesen voltunk öltözve. Nakahama barátunk bő kimonóban, európai szalmakalapban volt, ugyanolyan esernyővel; a kimonó alját feltüzte az óbi alá, hogy rövid japáni lábai versenyt tarthassanak a mi hosszabb európai lábainkkal. Az ilyen napnyugatiasan módosított napkeleti viselet megszokott látvány lehet egész Japánban, a mit abból következtettünk, hogy még a nyugati divattól alig érintett Tonoszáva lakossága sem futott össze, mikor ünnepiesen kivonultunk a jadójából. Pedig tartottunk töle. Ezért is Jenő és én, bár eleinte szintén ilyen vegyes öltözetben akartuk a kirándulást megtenni, utóbb mégis a szükebb európai polgári ruhát választottuk. Tettük ezt Mijanostára való tekintetből is, a hol bizonyosan találkozunk európaiakkal, sőt talán ismerősökkel is.

A nap tüzesen lövellt alá; de mert jó időt igért, békén tűrtük, bár a folyton emelkedő úton tovahaladva amúgy is eléggé neki melegedtünk. Arra, hogy hegységben az idő óránként változhatik, nem is gondoltunk. Bámuló szemeink egy óriási, hosszúkás fordúlatos völgybe tekintének alá, melynek egyik oldalán futott tova a medig készen tartott theával elolthatják égető szomjukat; különben sehol egy emberi lak. Az a sajátságos stilusban épített, kupolás fedelű építmény, mely a tulsó hegyoldal egy kiszögellésén oly feltűnőleg kiri a környező erdőség zöldjéből vakítóan fehér szinével, az nem emberi lak: egy orosz kápolna, melyet valami dúsgazdag orosz épített oda erre járó hitsorsosai számára. Furcsa egy jelenség, az igaz, ez a japáni hegyi magányba került orosz kápolna. Nem hinném, hogy sokan látogatják.

Mennél feljebb emelkedünk, annál kiesebb,

JAPÁNI NŐ REGGELI DOHÁNYZÁSA.

hogy mindenfelé szét lehessen tekinteni. A lányka megkérdezi, hogy «rémonét» (így ejti ki ugyanis a japáni az angol «lemonate»-t, minthogy nem tudja kimondani az «l»-t) tetszik-e, «midzuszóda» (szódaviz), vagy pedig «csá» (thea)? Azután, mikor látja, hogy arczomról hull a veriték, előre bocsátva egy illedelmes «Gomen nasszái»-t (Tessék megbocsátani), kézen fog és elkalauzol egy bambuszcsőből folydogáló csurgóhoz, mely egy közeli patakból van vezetve. «Arái nasszái» (Tessék megmosakodni), teszi hozzá, a vizre mutatva. Az ördöngős muszmé kitalálta szívem kivánságát. Milyen kéj az égő arczot a hideg hegyi forrás vizével lehűteni!

Ekkép belsőleg és külsőleg felfrissülve, folytatjuk útunkat. Egy félóra múlva Mijanostába érkezünk. Ez az út mentén hosszan elnyúló, majd egy kis fensikon elszélesülő falu, melynek minden háza bolt, jobbára tele gyönyörű fa- és bambusz faragványokkal. Ezekről híres a környék népe. Valóságos remekműveket látunk itt a sok rekeszű japáni faliszekrénytől kezdve egész a masszirozásra használt, gömbölyű hüvelybe foglalt golyókig. S minden egyes, utánozhatatlan ügyességgel készitett tárgyban egy külön izlés, Japán népének sajátságos müérzéke nyil-

ALVÓ JAPÁNI NŐ.

nedékesen emelkedő, jól ápolt út. A völgy oldalai meredeken hanyatlottak alá a mélybe, a hol sziklagörgetegen át-átszökellve kanyargott tova a tenger felé a csattogó, zúgó, tajtékzó Hajakáva. Pompás sötétzöld erdőség húzódott le a domboru hegykúpoktól a folyó partjáig, jobbára fenyvesek, itt-ott bambuszszal és lombos fával keverve. Néhol szilaj hegyi patakok zuhantak alá kisded vízeséseket alkotva a vízmosás vájta fokokon, a sűrű növényzet lombsátort vont fölöjük, melyen csak elvétve fehérlett át a habzó viz. Helylyelközzel egy-egy útszéli thea-h zacska, szerényen megvonúlva, melyben riksa-kúlik válthatják fel futás közben elnyűtt szalmasaruikat és a minregényesebb a tájék. A völgy minden kanyarulatánál új, szebb kép tárúl fel. Végre egy hegynyúlványra jutva, megpillantjuk Mijanostát, fehér európai vendéglőivel, japáni faházikóival, fecskefészekként oda tapadva egy hegylejtőhöz. Itt megállunk, élvezni a bájos kilátást, mely völgyön fel és völgyön alá nyúlik, és kissé kipihenni magunkat. Mind a két óhajtásunknak eleget tehetünk egy barátságos, hivogató csájában, melyet egy élelmes japáni épített e kedvező pontra. Egy barátságos nészánocska jön elénkbe és ülővánkosokat készít elé az úriasabb vendégek számára szolgáló épületben, melynek papiros falai köröskörül ki vannak szedve, vánúl. Az árak azonban m r tökéletesen nyugatiak és pedig az angolok ízlésének megfelelőek, a kik miatt tudvalevőleg mindenütt megdrágúlnak az árak.

A falu közepén két nagy, európaias vendéglő van. Egyike az általánosan magasztalt «Fudzsija», melynek tulajdonosa és vezetője azonban szintén japáni ember, egy bizonyos Jamagucsi. A «Fudzsija» egy kiemelkedő magaslaton áll, szép kerttel, tágas kilátással a gyönyörű hegyvidékre.

A mint a vendéglő felé közeledünk, szemben jön velünk parancsnokunk, a ki nehány napra szintén idejött a nyolcz hónapi tengeri utazás

fáradalmait kipihenni. Bemutatván neki japáni bajtársunkat, a vendéglőbe megyünk, a hol parancsnokunk társaságában egy pohár frissitő ital mellett (értsd: whysky jéggel kevert szódavizzel) egy kedélyes órát töltünk el. A parancsnok oly kedvező színekkel festi a hely kellemét és a vendéglő kitünő voltát, hogy elhatározzuk kirándulásunk után holnap Tonoszávából ide helyezni át «székhelyünket» szabadságunk hátra levő részére. Időközben jelentik, hogy a megrendelt két gyaloghintó és a «kágó» készen áll. Barátságos feljebbvalónktól búcsút véve felülünk és tovább folytatjuk útunkat.

Gyaloghintóink igen kényelmesek. Mindegyik két-két hosszú rúdhoz van erősitve, melyeknek végeit izmos kúlik vállai emelik. Egy-egy gyaloghintót tehát négy küli visz, a kik sajátságos szuszogó, vagy nyögő hangokkal adják meg egymásnak az ütemet az egyidejü lépésre. A kúlik meredekebb helyeken ép oly gyors, csakhogy kisebb lépéseket tesznek, mint sik úton. Ilyen gyaloghintóban ülve, egész kényelmesen, minden megerőltetés nélkül haladunk fölfelé mind magasabbra. Annál nagyobb tortúra lehet azonban abban a sajátságos szerkezetben vitetni magát, melyet *kágó*-nak hallottunk nevezni s a melyet Nakahama barátunk választott magának. Ez a régi jó időkből származó japán jármü ugyanis egy bambuszfonatú fészekféle, mely egy vastag rúdra van felfüggesztve. Háttámasza van ugyan és ki is van bélelve, de különben csak japáni kivánalmak szerint gondoskodik a bennülő kényelméről. Ez ugyanis csak csigaszerüen összezsugorodva és egybefont lábakkal fér el benne, ha ugyan különben is nem haladja meg a japáni ember középnagyságát. *Nakahama* váltig állitja bár, hogy nincs ennél leleményesebb találmánya se a napkeletnek, se a napnyugatnak, de azért mi egy cseppet sem irigyeljük sorsát, bár lábai a nemzeti ülésmód folytán meglehetősen hozzá lehetnek szokva minden nyomorgatáshoz. Mi valószinünek tartjuk, hogy japáni társunk csupán nemzeti kegyeletből választotta e kinzóeszközt, meg talán takarékosságból, minthogy a *kágó* csak két kúlit kivánván, felényivel olcsóbb. A kúlik felváltva hol jobb, hol bal vállukon tartják a kágó rudját; váltás közben és pihenéskor egy villavégű botra támasztják.

Karavánunk gyorsan haladt előre. Majd hüvös fenyvesek árnyában, majd tisztás lejtők mentén vittek bennünket. A mint feljebb-feljebb jutánk, mind nagyszerűbben fejlődött ki alattunk a hegyvilág. Gömbölyded hegyhátak, mély, erdőborította, patakmosta völgyek gyönyörködteték szemeinket. Időnként egy-egy csöndes theaház szakitja félbe a magányt, mindig olyan helyre épitve, a honnét különösen szép a kilátás. Némelyik csája még egyéb látnivalival is kinálkozik: ha a közelben patak folyik, azt bevezetik egy nagy vederbe, melynek fedelébe bambuszcső van illesztve és kész a szökőkút, mely eléggé kezdetleges ugyan, de hát a japáni ily egyszerü élvekért is háladatos; vagy pedig egy kis medenczében aranyhalak ficzkándoznak; másutt következnek japáni templomocskák vannak faragva. Ily szépségeknek japáni kúli nem tud ellentállni. Ha csak egy rövidke negyedórára is, de betér. Lemossa magáról az izzadtságot, eszik egy kis vízben főtt rizst, arra ráönt egy-két csésze forró, keserü theát, ha szalmasarui elnyüttek, újakat vesz és készen áll ismét az útra.

Miután ilykép akarva, nem akarva nehány pihenőt tartottunk, elértük az út legmagasabb pontját, 29000 lábnyira a tenger szine felett. Előttünk egy katlanban *Asi-no-ju* fekszik, egy csinos helység, mely kénes hévforrásaiért látogatott gyógyhely, jobbra az úttól a *Benten-jáma* fekszik, egy kisded magaslat, mely kilátásáról hires. Itt kiszállunk a gyaloghintókból és felmegyünk a magaslatra.

Óriási tájkép terül el előttünk, melyben egyesül a föld és a viz minden szépsége. Kővé vált hullámzó tengerhez hasonlólag emelkedik hegyhát hegyhát mellett, zöld lánczolatukkal körülvéve a dél felé felcsillanó *Szagami* öböl kék tükrét. Kelet felé az *Ó-jáma* gúla-alakú csúcsa tornyosodik, jobbra tőle a parti síkság látszik, melyből látszólag egy parányi kidudorodásként szögellik ki *Enosima* félsziget; távolabb a tokiói öblöt kelet felé határoló félsziget halvány kék hegyei látszanak. Szemeink majd a hegység változatos alakulásain, zöld kúpjain, regényes völgyein gyönyörködnek, majd a Nagy-Oczeán megmérhetetlen szinén kalandoznak tova. A déli láthatáron egy vulkán-sziget füstölög. Egy egész világ egy kép keretében!

Asi-no-ju után egy hegynyergen vezet át az út, melynek e részéhez sokféle érdekes emlék fűződik. Figyelmünket először is három siremlék vonja magára; durván faragott hasábos szabású és gömbölyded kövek egymás fölé rakva. Kettő e siremlékek közül nagyobb, mint a harmadik. Az előbbiek alatt a *Szoga* testvérek vannak eltemetve, a kik arról híresek, hogy Kudó Szuketszunén, egy hatalmas főúron, a ki megölte atyjukat, vérboszút álltak; tették pedig ezt a rettegett Joritomo sogún vadász táborában, a Fudzsi lábánál, 1193-ban. E vakmerőségükért természetesen halállal lakoltak. A harmadik emlék alatt *Tora Gozen* nyugszik, egy gyönyörű hölgy; az öregebbik Szoga szerelmese volt, a kinek halálát annyira szivére vette, hogy kolostorba lépett.

Nem messze e sírkövektől egy domormű vű faragványokkal borított sziklatömb látszik félig elrejtve a bozótok között. E domormüvek valószinűleg még az 1293-ik évből származnak és a «*25 Boszatszu*» (alsóbbrangú istenségek) név alatt ismeretesek. Hogy a sok ezrekre menő Boszatszuk serege közül melyeket ábrázol ez érdekes emlék, bizonytalan.

Legérdekesebb nevezetessége azonban az útnak egy több mint kétszeres embermagasságú dombormű-alak, mely egy sziklafalból van kivésve. E mesterileg faragott mű *Dzsizo* buddhista istent ábrázolja egy lotoszvirág kelyhén ülve. A legenda szerint *Kóbó Daisi*, egy híres buddhista szent, faragta és pedig *egy* éjszaka.

A hegynyeregből kiérve, az út ismét alább száll és két, vizzel telt mélyedés között halad el, melyek egykori kráterek maradványai. Az út egy kanyarulatánál egyszerre feltünik a *Hakkóne-tó*; egy kis része látható még csak, zöld hegynyúlványok közé ékelve. Gyorsan közelitünk partjához. Évszázados kryptomeriák között lejebb-lejebb ereszkedik az út, itt-ott kőlámpások, egyes toriik mellett és alatt halad el, melyek rejtett templomok közellétét árulják el; végre kibontakozva az erdő sűrűjéből, kiér a partra. Itt is egyes kőlámpák és toriik emelkednek itt-ott, azután egy a viz szélén hosszan elnyúló faluba érünk. Czélnál vagyunk, *Moto-Hakkoné*-ben. Délutáni 2 óra volt.

Kúliainк egyenesen a Tszudsijába, a helység egyetlen, de eléggé kényelmesen, sőt részben az európai életmódra való tekintettel is berendezett vendéglőjébe czipeltek bennünket. Az előzékeny vendéglős Nakahama közbenjárására megigérte, hogy európai ételekkel is fog szolgálni. Tudja ő, hogy mit «méltóztatnak» az idsinszánok enni, hiszen nem ritkán «kegyeskednek» ide vetődni. Ez utóbbi állítása mellett tanúskodott a számunkra kijelölt szoba berendezése asztallal, székekkel és ágygyal. Később egy felejthetetlen esemény minden netalán még megmaradó kételyeinket eloszlatá szavai igazsága iránt.

A szobának tó felé eső fala ki volt véve s így akadálytalanúl élvezhettük a gyönyörű látványt, melyet a tenger színe felett 1400 lábnyira fekvő tó és környéke nyújtott. Minden oldalról sűrű, sötétzöld erdőséggel borított hegyek övezték a tavat, néhol meredeken emelkedve ki vizéből, néhol hosszan elnyúlva partján nyugvó oroszlánként. Az ég, mióta Asi-no-jut elhagytuk, lassanként beborült; most nehéz felhők takarták el, itt-ott mélyen aláereszkedve, a hegykúpokat nyaldosva. A víz visszatükrözve a felhőket, ólomszürke színt öltött, élesen elütve a zöld környéktől. Felszinén egy négyszegletes vitorlájú csónak vonúlt tova; a sajkások teljes erővel rángatták ide-oda a hátranyúló evezőket, hogy még a fenyegető zivatar beállta előtt parthoz jussanak. És jó volt, hogy siettek, mert az ég már morgott és a tó tulsó végén már bodrozódott a viz, felkavarva a hegyekről lecsapó szél által. A zivatar gyorsan közelitett. A hullámok végigfutottak előtte a tó szinén, mind gyorsabban következtek egymásra, mind magasabbra nőttek, fehér tarajat vetve szél irányában, dühösen csapkodva a ház alatti part szikláit. Néha villám czikázott alá, utána harsogó mennydörgés reszkettete meg a levegőt, visszavisszavetődve a tó körüli völgyekből; zúgott, süvöltött a szél, zuhogott a zápor.

Elragadva a természetben véghez menő jelenet fensége által ültünk a verandán, mikor egyszerre a zivatar zúgásába egy új hangelem vegyült. Valami zenehangféle, de nem lehetett még tisztán kivenni, hogy micsoda hangszertől származó. A zivatar azonban csakhamar szünni kezdett és mennél jobban elcsendesült, annál hallhatóbbá lett a titokzatos zene is. Kétkedve tekinték Jenőre.

— Nem zongora hangja az, a melyet hallunk? — kérdém tőle.

— De igen, és mintha ösmerős darabot játszanának rajta.

Valóban, igaza volt; mert a mint jobban oda hallgatok, füleimbe ütődnek — a «Szűz imája»-nak hangjai! Valami angol miss ábrándozott épen a fejünk felett. Oh, Anglia, most értem, hogy miért uralkodol a világon! Az a nép, a kinek lányai oly megdönthetetlen nyugalmú idegzetűek, hogy még egy nagyszerű hegyi zivatar közepette is csupa unalomból a «Szűz imája»-ra fanyalodnak, uralomra született!

Én rögtön fizetni akartam és visszatérni Mijanostába. E szándékom kivitelétől csakis a szakadó eső és éhes gyomrom tartottak vissza. Jenő osztozott nézetemben. Nakahama is, bár véleménye szerint a «Szűz imája» semmivel sem különbözik egyéb európai zenedaraboktól, vonzatva a tonoszávai jadójának ily zenétől és egyéb európai szörnytalálmányoktól eddig még megkimélt volta által, szintén elfogadta lehetőleg gyors visszatérésre irányuló javaslatomat. A mint tehát az eső kissé alábbhagyott, megszöktünk a Tszudsijából és azon úton, melyen jöttünk, visszatértünk Tonoszávába. Jól megázva bár, de mindazonáltal jó kedvben értünk a jadójába, mert tudtuk, hogy ide nem hatol el semmiféle miss zongora-zaja.

REMÉNYI FERENCZ.

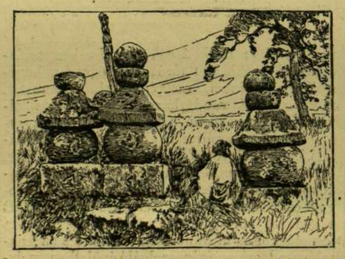

A Soga fivérek és az egyik jegyesének sirja a Hakkone felé vezető út mellett.

A JAPÁNI NŐK.

Számos közleményt adott már lapunk időnként a japánokról és a japáni nőkről is, különösen többek közt *Reményi* Ferencz sorhajózászlóstól, ki Ferencz Ferdinánd főherczeg kíséretében útazván, közvetlen tapasztalatai folytán irta meg érdekes czikkeit. Most pedig a legújabb japáni útazók egyikének, Exnernek jeles könyvéből is be mutatunk két érdekes képet, melyek az előkelő japáni nőt otthonában tüntetik fel és pedig egészen bizalmas helyzetben: egyiket, a mint alszik, s a másikat, a midőn felébredés után heverészve dohányzik.

A japán nők szépségét csaknem mindenki elismeri. Mandulaformájú szemeik, sajátságos öltözetük első pillanatra tán nem elég vonzók, de filigran gyöngédsége, testrészeik finom arányos alkata határozottan vonzó. Vonzóvá teszi az arczot a hosszú selyem szempilla, a finom metszésű ajak s az egész külső megjelenést az apró kecses kezek s a szép vállak. Még a parasztasszonyok között is gyakran találunk igen szép és finom termetet, különösen a fiatal korban, mert az idősebb nő rendesen elhervad s nem ritkán valósággal rúttá lesz. A japáni leányok hamar megtanulják szépségüket becsülni s a legkaczérabb módon igyekeznek azt, különösen hajdiszekkel és öltözetben emelni. Nagy gondot és fáradtságot fordítanak erre. Fölkelve meleg fürdőt vesznek, azután — megborotválkoznak, azaz arczukról az apró pelyheket és szőrt borotvával eltávolítják, szemöldökeiket egyes hajszálak kihuzása által egyenletesebbé teszik s arczukat, nyakukat és mellüket szépítő porral kenik be. A japáni nő büszke hófehér bőrére, a

mi azonban nem gátolja abban, hogy különösen arczát és ajkait veresre is fesse.

Még nagyobb gondot fordít az előkelő japán nő hajdiszére. Minden 3—4 napban megjelenik a *fodrásznó* a házban, kemény papir, pomádé s más szerek segitségével 1—2 óráig tartó munkát végez. A hajviselet minőségéről szakértő eltalálja a nő rangját, korát s azt is, hogy például már özvegy és nem akar ismét férjhez menni. A fiatal leányok hajaikat elől magasra fésülik s hátul lepke-alakú kontyot hordanak, melyet tollakkal, arany-ezüst sodronyokkal, arany golyókkal és feltünő tűkkel szoktak disziteni. Igen elegans hölgyek jobban szeretik a kontyot fél legyező alakban csináltatni, a nők pedig a vizesés-alakot utánoztatják. Az újból férjhez menni akaró özvegyek befont hajukat a fejbubon megerősitett teknősbéka-tű körül vizszintesen fonatják össze, ha pedig már letettek a férjhez menetelről, fejük hátsó részén a hajat rövidre vágatják s a homlokhajat fésülik előre. Gyermekleányoknál a nyak felett vagy a homlok mellett van csak egy kis hajcsomó, a fej többi részét lenyirják, de a megmaradt részből meg lehet tudni korukat.

Mivel ez a hajdiszítés nagyon költséges s sok időt vesz igénybe, nem újítják meg azt minden nap, sőt gyakran egész héten is érintetlenül hagyják s csak időről-időre kenik meg olajjal, hogy szilárdul álljon. Ezért van az a sajátságos dolog, mit egyik képünkön is láthatunk, hogy a japán nő nem alszik úgy, hogy fejét megtámaszsza, hanem hajdiszitésének kimélése végett inkább nyakát teszi a középen kivágott alvószámolyra. Nekünk ily alvás türhetetlen volna s nem csoda, hogy miért a japán nők az európai életmódot közelebbről megismerték, ők is szivesen felcserélik mesterséges hajfrizuráikat egyszerübbel, annyival inkább, mert a ritka fésülés következtében ezek a hajdiszek nem ritkán piszokfészkek a fej kigőzölgésének akadályozói.

Izlésesebb a japán nők öltözete, melyről azonban szintén azt kell említenünk, hogy átalakulóban s részben kiveszőben van. Legkevésbbé kár a régi divatu czipőkért, melyek deszkákból voltak s nagyon sokat ártottak a nőknek, mivel mozdulataik ügyetleneknek és ingadozóknak látszottak. Szép és czélszerü azonban a régi viselet, térdig érő alsó ruha s a felett selyemkötő övvel. A felső ruha (kimono) elől nyilt s az egész öltözet szabad és egészségesebb, mint a mi mellfűzőink. Czélszerü a széles öv is, mely a gyomrot a meghülés ellen gondosan védi. Nevezetes, hogy még az előkelő nőknek nagyobb része is maga szabja ki és varrja meg ruháját, mely különben sokkal egyszerübb, mint a mi nőink viselete, gombok, szalagok, fodrok, csipkék s más diszitések pedig teljesen hiányoznak.

A régi japánoknál a házasság egyszerüen polgári szertartás volt, melylyel sem az egyház, sem az állam nem törődött. Ma már, de csak 1870 óta, szabályozták a házassági viszonyt, a mely szabályozásnak egyik nem épen örvendetes eredménye, hogy az elválások rohamosan megszaporodtak s a másik, hogy a nők ninesenek annyira a családi kőrhöz kapcsolva. Az előkelőbb japáni nő azonban még most is szigoruan ragaszkodik ahhoz, hogy ritkán megy ki házából s akkor is csak férjével vagy más gardedamesmal; kivételt képeznek a tanítónők és az európaiak japán nejei. Az elzárkózottság azonban nem olyan fogság, mint a mahomedánoké, mivel a japán nő szabadon érintkezik a férfiakkal. Ezenkivül ezek gondos nevelésben részesülnek s otthon nagyon szeretnek művészettel foglalkozni.

Képeink teljes megértéséhez fölemlítjük még, hogy a legtöbb japáni házban nincsenek valóságos szobák és ágyak, legalább a mi nálunk szokásos értelemben. A ház belsejét a szükséghez képest képekkel borított deszkákkal avagy épen fára szegzett szőnyegekkel osztják fel egyes szobákra, s ez oly gyorsan megy, hogy az étermekben a vendégek jelenlétében is rögtönözve megcsinálják. Igy alakítják át a háló-szobákat is. Asztalok, székek, szekrények ismeretlenek előtte. Egész idejét a szoba padlózatára terített szőnyegen tölti, ez étkezőhelye, ha egy alacsony zsámolyt tesznek elébe s ágya, ha a fejvánkos helyett szolgáló fadarabot (makura) odateszik. A képeken kivül dohány, nehány evőpálcza, a thea-kanna apró csészékkel, melyek rendesen csak öt gyüszűnyi nagyságuak s egy kis ruha és ékszertartó láda az egyedüli butorok. Természetes, hogy újabb időben ez is nagy változáson ment át, már csak azért is, minthogy a japániak feltűnően szeretik a változatosságot.

A KOREAI KIRÁLYNÉ.

A Korea miatt folyt nagy keleti háború mozzanatai sok olyan fátyolt föllebbentettek, a melyek alá kivált európai szemnek vagy épen nem, vagy csak véletlenül nyilt eddig alkalma bepillantani. Sűrű homály borította előttünk különösen Koreát, melyet az ott megfordult diplomácziai ügyvivők, hittéritők, kereskedők s útazók is csak némely tekintetekben s így is csak fölszínesen ismerhettek meg. Az udvar és a társadalom féltékenyen elzárkózott minden idegen elől. Most a háború után azonban már behatóbb és alaposabb ismertetéseket várhatunk ebből a titokzatos országból is, mely — ha a becslésennek hitelt lehet adni — mintegy tiz millió embert zárt el a nagy világgal való érintkezéstől. Már is akadnak ügyes és szerencsés vállalkozók, a kik a rejtelmek országának titkaihoz igyekeznek férkőzni. Ösztönt ad nekik erre részint a kiváncsiság, részint az a természetes vágy, hogy az emberiség nagy családjának minden tagjával mennél alaposabban megismerkedjenek.

Igy közelebb egy dúsgazdag amerikai nő szánta el magát, hogy minden áron beférkőzik a koreai társadalomba és szinről-szinre tanúlmányozza ott főleg a nőnem életét és helyzetét. Tanúlmányozását mindenek előtt a királyi udvarban kivánta megkezdeni és vállalkozását csakugyan siker koronázta. Pénzzel és tapintattal kieszközölte, hogy a király *első számú neje* elfogadta az előre bejelentett tisztelkedést.

Az «első számú nő» elnevezés nem irói találmány, hanem az udvari illem szabályszerü szólásmódja; mert ennek a voltaképi királynénak a nevét csupán a királynak van joga és szabadsága kimondani, valamint ő az egyetlen férfi lény, a ki ezt a nőt láthatja. Külföldiek közül legfölebb egy-egy magas rangbeli nő részesül nagy ritkán abban a kivételes szerencsében, hogy e királyné elé járulhat.

A királyi család rendes székhelye *(yamen)* az európaiaktól Szöulnak nevezett *Hanyang* fővárosban van. Ez a székhely nem egyes palota, hanem sok külön épületből álló bekerített nagy telep, melynek minden szabad terét gyönyörű bokros, fás és virágos kertek lepik el. Ezek közt pedig oly szövevényes utak kanyarognak, hogy a járatlan lépten-nyomon eltéved rajtuk. Az épületek pedig azért állnak különkülön, hogy a király minden éjét más-más helyen töltheassen s így minden esetleges merénylet ellen védve lehessen. A legbizalmasabb udvari környezeten kivül csakugyan senki sem tudja, hogy a király melyik épületben alszik. Ebben a vándorlásában a nejei közül is egyedül az első számú nő osztozik, ki saját külön pompás palotáját csak nappal használja.

Az említett amerikai nő a királynét illetőleg csak annyit tudhatott meg, hogy a *Min* nevű mandsu királyi családból származik. Mint férje, úgy már ő sem fiatal s nem is szép, de igen kellemes megjelenésű hölgy. Magas, de kissé elhizott termetű; egész alakján tökéletes előkelőség és méltóság ömlik el. Személyében a testi és erkölcsi erő szép összhangban egyesül. Minden mozdulata természetességet s parancsolásra és uralkodásra termett jellemet árul el. Tojásdad széles arczán az arczcsontok erősen kidomborodnak; magas, nyilt homloka alatt kissé ferde metszésű, de igen értelmes és határozott nézésű fekete szemek villognak, melyeket ív alakú tömött szemöldök árnyalnak; nyitott tott ajkai közül világos sárgára festett ép fogsor látszik ki. Szép hajlású, telt nyakán nem rejtegeti azt a nagy forradást, melyet egy roppant nagy kardvágás okozott, mikor egyszer éjjel lázadók törtek a palota-telepre, s ő maga is kardot ragadva, vitézül védte magát eunuchjai élén, kiknek nagy része körülte hullott el. A lázadást elnyomták s a királyné folgyógyult nagy sebéből, de a forradás mindig megmaradt a nyakán.

Palotája rendkivüli, valóságos ázsiai fényüzéssel van berendezve; minden látogatót csodálkozásra indít. Ruhái a legfinomabb selyemből és virágos hímzésű szövetekből valók, bíbor-, vagy halványsárga szinűek, mely szineket egyedül csak a fejedelemnők viselhetik. Haját drágakövekkel kirakott arany tűk tartják össze; karjain és újjain gyémántos karpereczek és gyűrűk vannak; mellén és övén áttört művű arany szalagokat visel; a czipői drága gyöngyökkel hímezvék. Harmincz szoba szekrényeit töltik meg a ruházatok, melyeknek sokféleségе és gazdagsága még a japáni és khinai császárnék ruhatárait is elhomályositja. Nincs Keleten fejedelemnő, a ki jobban ismerné és alkalmazná az európai műveltség vívmányait. Palotáiban mindenütt villamvilágitás és telefon van; a termekben remek órák, disztárgyak, sőt hímző- és varrógépek is láthatók.

A királyné avatott és szerepel is a politikában. Ő a férjének első tanácsadója. A lefolyt háború előtt és alatt folyvást Khina pártján és Japán ellen volt. Jól beszéli a khinai nyelvet, de udvarában a koreai nyelv az uralkodó. Szereti és gyakorolja is a khinai udvari szokásokat. Kedveli a zenét és a tánczot. Maga nem tánczol, hanem ügyes és csinos rabszolganőkből tart egész tánczkart. Épen olyan föltétlen parancsoló, mint a férje. Parancsa törvény az egész országban, melynek lakossága ügyszólván rabszolga nép. Mindig és mindenüvé kiséri a férjét, s mikor ez külföldi látogatóit, vagy saját minisztereit fogadja, a királyné hozzá közel elrejtőzik s így titokban mindenféle ügy tárgyalásánál jelen van. Egész sereg rabszolganője van, kiket igen szigorú rendben tart. Elsősége jogait általában nagyon fentartja, kivált férje többi nejeivel szemben, kiknek száma igen nagy.

Asztaltartása khinai, de az asztalnál való fölszolgálás japáni modorú. Háziasszonyi ügyességéről és jó ízléséről csodákat beszélnek. A legkitünőbb királyné és asszony egy személyben.

A királyi udvarban szigorú erkölcs uralkodik; pedig a mellett, hogy a király soknejű, egész sereg fiatal leány él az udvarnál, kiket emlékezetet haladó idők óta rabszolganőkül visznek oda. E leányok legtöbbnyire igen előkelő származásúak s részint magából Koreából, részint Mandsuországból, Japánból, Khinából és Tonghakból valók. Gyermekkorukban válogatják össze őket s rendesen húsz éves korukig tartózkodnak az udvarnál, mikor a legszebbeket s legelőkelőbb származásúakat főurakhoz, nemesekhez adják férjhez, a többit pedig nyilvános vásárra bocsátják. Évenként átlag kétszáz kerül eladásra. A leányok árát fele részben a király, fele részben pedig a királyné kapja. Hogy hány ilyen leány van a királyi udvarnál, biztosan nem lehet tudni, de legalább is van ezer, kik közül a legerősebb és legbátrabb 300-at a királyné fegyveres testőrcsapattá képezteti. Ez a szokás azóta lépett divatba, mikor a föntebb említett lázadás történt, mely alkalommal a királyné is oly sulyosan megsebesült. Az akkor szervezett testőrző amazoncsapat igen hasznavehetőnek bizonyúlt s egyszersmind egyik diszévé lett az udvarnak, mely igen festői egyenruhában és fegyverzetben járatja e leánykatonákat. A fegyelem szigorú, a rend példás s a szolgálatbeli gyakorlottság mintaszerü e csinos csapatnál.

A japánok győzedelme s a khinaiak leverése igen elbúsította a királynét. Csak az nyugtatja meg, hogy uralkodó-háza nem veszti el a trónt.

A REKLÁM AMERIKÁBAN.

Alig van olyan tere az életnek, olyan foglalkozás, mely ezt az oly hamar nagy jelentőségre vergődött szót ne ismerné. Reklám kell mindenkinek, nemcsak a kereskedőnek, a ki minél nagyobb árútömegen akar túladni; reklám kell más embereknek is, az irónak, művésznek, még az államférfiaknak is, természetesen más-más értelemben.

A reklámnak igazi hazája Amerika. Az amerikaiak mondhatni, a művészet magaslatára emelték az élelmesség ezen mesterségét. A nagy Pacific-vonalon prüszkölve, teljes gőzerővel rohan az express-vonat, okádva a füstöt és a szikrákat a puszta megsárgult füveire. A látóhatáron egész a magas hegyekig, melyek annak szélén emelkednek, nem látni egyebet a távíró-oszlopoknál és a két szál fényes sinnél, melyek a végtelenbe usznak el. A pálya mellett nagy kövek emelkednek, melyek úgy

néznek ki, mintha meteorkövek lennének, félig a földbe furódva. Sima előlapjukon fekete betűk olvashatók. Köröskörül hat vagy hétszáz kilométernyire se város, se egyetlen lélek nem található és csak a sziklák abban a nagy elhagyott világban, mégis az X. úr fűzőinek kitűnőségét vagy a Z. zongoráinak kiválóságát dicsérik. Talán minden huszonnégy órában megy arra egy-egy vonat. De a kereskedők arra számítanak, hogy a *Pacific Railway* utasainak unalma a vonat kocsijaiban, hasznára fordíttassék a honi kereskedelemnek.

A reklám Amerikában minden szükséges eszközzel rendelkezik, melyekkel meg lehet szédíteni az embereket, a kiknek főczélja a pénzszerzés, a dollárok gyűjtése. És a reklámot fel is lehet találni mindenütt. Egy-egy nagy amerikai város valóságos kirakó vásárhoz hasonlit. A falakon, a tetőkön, mindenütt ott van a reklámhirdetés. Nem elég azonban, hogy a falakat, mindenféle keritéseket és e czélra szolgáló állványokat tele raknak velük, hanem felhasználják még az utcza kövezetét is. Faszobrok, háromszinü oszlopok, óriási szivaralakok helyezkednek a járdák oldalára, jelezve, hogy itt és itt a közelben kitünő fürdő vagy dohánytőzsde található. Sőt a toronyórák számlapját is díszes, zománczozott lappal helyettesiti a vállalkozó kereskedő, az üresen maradt helyeken nagy betükkel, melyek éjjel világitanak, jelentve üzletét. Ha az ember az órára néz, önkéntelenül meg kell látni azt a hirdetést is. És hogy maga a járdák és utak felülete se marad kiaknázatlanul, csak természetes. Kaucsuk czipős emberek járnak azokon le s fel s minden léptük nyomán ott marad valami kereskedő hirdetése, rikitó vörös vagy fekete betükkel festve az aszfaltra.

A kereskedő maga roppant bőbeszédüséget fejt ki hirdetéseiben. Megmondja, hogy nős-e vagy nőtlen, meg az apja és előde nevét, a fiáét a saját nevét előneveivel együtt; oda teszi a saját és a felesége arczképét. Miután pedig minden áron azt akarja, hogy össze ne tévesztessék más versenyzővel, óriási prospektusaival elárasztja az egész negyed falait, a földfeletti vasut minden lépcsőit, óriási arczképe ott kisért mindenütt. Az amerikai, hogy észrevétessék, okvetlenül valami nagyot, rendkivülit akar felmutatni.

A tramwayk, a városi vasutak, villamos fénynyel megvilágitott alagutakon mennek át. Lehetetlen volt, hogy ezeket is fel ne használja az amerikai a reklám czéljaira. A villamos lápák fénye megfelelő sorrendben felfüggesztett vas tetőkre esik, melyek a síma falra vetik az árnyhirdetéseket. A vonatok által okozott léghuzam megtánczoltatja a betüket, a mi az árnynak szüntelenül változó alakot ad. És ez tetszik az élelmes amerikainak.

A fény felhasználásában erre a czélra valódi mesterek. Az ünnepnapokon minden üzlet szigorúan zárva van, de este minden kirakat ragyogó fényben üszik, megállásra kényszeritve a járó-kelőket, és könnyebbé téve a zsebmetszők munkáját a nyüzsgő tömegben. New-York nagy utczájában, a Broadway-Street-en két avenue összetalálkozása egy nagy meztelen falban végződik, melyet egyetlen nagy reklám — hirdetés foglal el. Este a hirdetés betüi világító pontokból állanak és minden ilyen pont egy-egy villamos lámpa, van ott pár ezer. De mivel a megszokás csökkentené a hatást, ezek a villamos lángzók minden tiz perczben kialusznak és csak nagy setét tér támad az előbbi ragyogás helyén. Csakhamar azonban az eget ismét sziporkázó villamos lámpatenger világitja meg. Ennek biztos hatása van, lehetetlen észre nem venni és ebben rejlik épen a reklámnak ereje.

Az amerikai kereskedő valóságos lélekbuvár. Ösztöneinket ép úgy kitalálják, mint gyengéinket. Tudják azt is, hogy az ötletes szavaknak micsoda hatása van az emberekre. Minél esztelenebb valami dolog, annál jobban megmarad emlékezetünkben. Egy kereskedő dicséri a szappanját, melynek maradandó hatása van. De hogy valamikép el ne feledjék, képes árjegyzékén a következő élezes ötlethez folyamodik: Egy fehér ruhás néger nő leül egy padra, melynek lapjára egy ficzkó csak kevéssel előbb festett valami kaczagtató jelenetet. Mikor felkel, a rajz

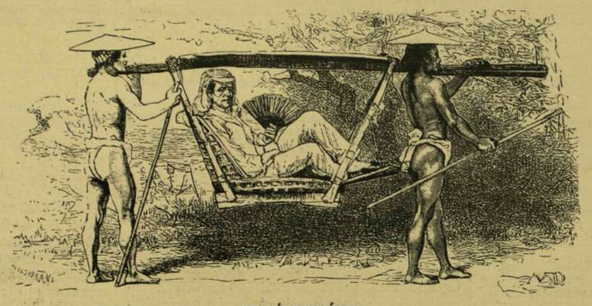

UTAZÁS KANGÓBAN.

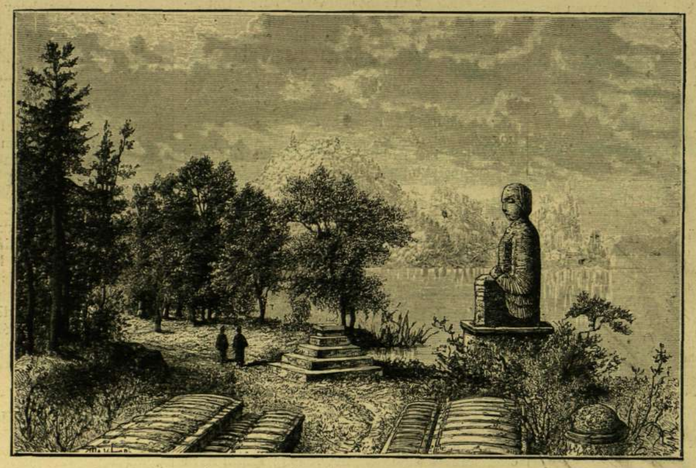

KÉPEK JAPÁNBÓL. — HAKKONE VIDÉKÉRŐL.

ott van fehér ruháján s azzal a «maradandó hatással» távozik.

Az útközben levő vonatok szüntelenül el vannak lepve kereskedőkkel, mindenféle ügynökökkel. Mikor pedig a vonat egy-egy nagy városhoz közeledik, szeretetreméltó arczú emberek közelednek az utasokhoz, a különböző szállodákat ajánlgatván. Addig ülnek az utas nyakán, mig az egy szállodát választ, elkérik podgyászjegyét, úgy, hogy a megérkezéskor az utasnak mivel sem kell törődni, csak a készen váró szállodakocsi felé tartani. A hasznos befektetéstől az amerikai épen nem idegenkedik. Valóságos mesterei annak, hogy kell olyan költekezéseket tenni, melyek bősásan meghozzák a kamataikat. Csattanó példája ennek a *free lunch*, vagyis ingyenes étkezés intézménye az ivó-helyiségekben. A teritett asztalhoz, melyen jó kemény sajtok, sós ételek vannak gazdag választékban, mindenki odaülhet a nélkül, hogy az ételekért valamit fizetnie kellene. De mindazok az ételek iszonyó szomjat keltenek, s a jócskán fogyó különféle szeszes italok árában megtérül az a kis befektetés. Hanem hát az amerikai végtelenül gyakorlati, csak azokat engedik a free lunchhöz, a kikből «kinéz» az, hogy van pénzük és nemcsak ingyen akarnak étkezni, a nélkül, hogy azután a szeszes hordók tartalmát apasztanák.

Az amerikai mindent belevon a reklám körébe, nem véve ki még a természetet és a vallást sem. Daczára annak, hogy óriási területeik vannak, melyek természeti szépségekben bővelkednek, ezek, azt lehet mondani, mind fel vannak mérve, s tarifálva a szépség különböző fokai szerint. A Park-National, melynek egész területe majdnem oly nagy, mint Franczia-ország egy harmada, a kormány különös gondozása tárgyát képezi, hogy ezen hivatalos, szabadalmazott képe a vadságnak, az őserdőnek oda vonzza a turistákat. A vasúti társulatok nagyszerű füzeteket osztogatnak szét, melyek irásban és sikerült, művészi rajzokban mutatják be a vonal mentét, annak *szenery*-jét, mint ők nevezik, a vidék flóráját, nem mulasztván el, hogy a költők, vagy irók ama helyeit is idézzék, melyek történetesen azon vidékekről szólanak. Igy például a Hudson folyam völgyét leiró egyik ilyen füzet magában foglalja egy *clergyman* beszédét is, a ki Isten nagyságát magaszlalta az ő müveiben, ezen nagyszerű, festői tájak csodáló dicsérete mellett.

Ilyen formán az amerikai minden *szenery*-t minden érdekes pontot lajstromba foglalt, osztályozott. Ők az élvezettel kereskednek, a mit ezek nyujtanak. Csak a jövedelmet nem hajtó improductiv dolgok iránt érzéktelenek. Képesek arra, hogy a nagyszerű hirdető táblákon adják tudtul a világnak egy új fajta nadrágtartó feltalálását, az utczák neveit azonban nem jelölik meg. Minek az? azon nem lehet nyerni semmit. Szánalmas látványt nyujt, hogy még olyan nagy városban is, mint New-York, ezek az utczatáblák hitvány önlemezek, melyeken az irás tökéletesen olvashatlan. Hanem a miből pénzt lehet csinálni, azt mind fel tudják használni, akár szükséges legyen az, akár csak valami érdekes dolog. Barnum nagy összeget igér Haiti köztársaságnak, hogy engedje neki át bérbe a Kolumbus Kristóf hamvait, hogy azt múzeumában mutogathassa. Mikor Harrison elnököt egy veszett marha üldözőbe vette és majdnem megölte, a megölt állat bőreért egy kereskedő nagy összegeket kapott, mert abból az amerikai kiváncsiak mind birni akartak egy darabot. Mert az a nép rendkivül szereti az ujat, a még nem látottat, a ritkát.

Erre eléggé jellemző az alábbi történet is.

Egy Rothschild báró utazott egyszer Amerikában. A vonat megáll egy kisebb állomáson. Egy kiválón izlésesen öltözködött úri ember közeledik feléje, üdvözli őt és igy kérdi:

— Bocsánat uram, hogy hivják önt?

— Miért kérdezi?

— Azt mondták nekem, hogy egy Rothschild van a vonaton. Nem ön az talán?

— De igen, uram, én vagyok.

A jól öltözött úri ember hátra lép, mereven, csodálkozva nézdeli az előtte álló alakot. Aztán lassan, mély meggyőződés hangján igy szól:

— Hogyan! Ön az, uram? Egy Rothschild! Oh! tudja ön azt, hogy ön egy — ritkaság?

És kihúz a zsebéből egy prospektust s átnyujtja s pénzkirálynak, melyben egy keletkezendő város épitői háztelkeket ajánlanak . . .

Balogh Artur.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT ÉS TISZTVISELŐI.

Közéletünk minden terén meghozta az utóbbi három évtized az emelkedést és alkotást. A szerény kis körből kiszólitotta a képzőművészeteket is, megerősitette s olyanná fejlesztette, aránylag rövid idő alatt, hogy a nemzeti müvelődés büszkeségévé vált. A közszellem hatásán, a közönség egyre fokozódó érdeklődésén, a képességek hivatottságán kivül nagyban előmozditotta a fejlődést a képzőművészeti társulat. Mikor több, mint harmincz évvel ezelőtt alapitását megpenditették, voltak már ugyan művészeink, de hiányzott az érdeklődő közönség, s a tervezett társulat előtt nemcsak a tehetségeknek egybegyűjtése és buzditása állt a feladatul, hanem ennél sokkal nagyobb: a művészek törekvésének és a közönség figyelmének összehozása.

A negyvenes évek hazafias szelleme, életteljessége, mely úgy a mulasztásokat, mint a nemzeti feladatokat oly mélyen átérezte, a képzőművészetek föllenditését is az idő előhaladt követelései közé sorozta. Már 1839-ben fölhangzik a sürgetés, hogy gondoljon a nemzet a szobrászatra és festészetre, de csak hat esztendő múlva szervezkedik társaság «nemzeti képcsarnokot alakító egyesület» czimen. Nem művészek társasága ez, hiszen művészek voltaképen nincsenek, se szobrász, se festő. Széchenyi István gúnynyal irt naplójában a képzelt magyar művészetről és olaszországi útja benyomásai közt az egyetlen magyar szobrász Ferenczy képességéről lesujtó, rideg itéletet jegyez a naplóba. Festők, szobrászok dehogy voltak még akkor, csak jelentkeztek. A társaság tehát amolyan elfogadó bizottság-féle volt, mely szives látást akart volna biztositani a jövevényeknek, a mennyire a körülmények megengedik. Czélja pedig festményeket vásárolni a Nemzeti Múzeumnak. Ez a gyámolító egyesület csakugyan több festményt vett meg hosszú idők alatt, fenn is állt sokáig, de a művészetek fejlesztésére vajmi csekély befolyása volt. Ezt a tért inkább a «*pesti müegyesület*» kivánta elfoglalni, mely rendes képkiállitásokat tartott, műlapokat adott ki, hogy az ország közönségével érintkezést biztositthasson. De a kiállitások jó sokáig csak azt mutatták, hogy a magyar festő nagyon kevés, bécsi és német piktorok képeit lehetett látni a kiállitáson, mely mikor kinőtte magát, nem volt egyéb, mint a bécsi műárusok kirakata. Nem is birta maga köré gyűjteni a magyar festőket, mikor már csakugyan voltak, az ötvenes években, sőt a mint visszatérni kezdett a közélet, s a nemzet ismét figyelmet szentelhetett saját dolgaira, magok a művészek igyekeztek végképen szakitani a pesti müegyesülettel és megalakitani valamely magyar egyesületet. 1859-ben tették meg az első lépést, megalakitották a magyar művészek társaságát — papiron. Azon is maradt, mert Bécsből nem adták meg az engedélyt még akkor sem, az olaszországi háború nagy vereségeinek hatása alatt sem, egy tisztán magyar társulatra. Csakis akkor állhatott az föl, mikor már az alapszabályok megerősitése fölött Pest városa intézkedhetett, — 1861-ben.

Ez az országos képzőművészeti társulat alakulásának éve, s ettől kezdve vezetője, szervezője minden művészi mozgalomnak, magában egyesitvén a művészeket és megalakitván a lelkesedés és kitartás törzskarát, mely ismét megtalálta a maga csüggedetlen vezetőit. A képzőművészeti társulat három évtizedes története gazdag küzdelmekben és eredményekben. Ma gyakran ezrek látogatják a műcsarnok kiállitását, harmincz esztendő előtt alig-alig nézegette valaki a nagyhid-utczai bérlakásban a képeket. Ma már az Andrássy-úti műcsarnok is kicsiny, és új műcsarnok falait épitik az Andrássy-út végén, a városligetben; a hatvanas években pedig csak gyűjtések utján fizethették a kiállitás helyiségének házbérét.

KELETI GUSZTÁV,
a képzőművészeti társulat igazgatója.

SZMRECSÁNYI MIKLÓS,
a képzőművészeti társulat titkára 1882—1895-ig, most közoktatásügyi minisztériumi tanácsos a művészeti ügyek osztályában.
(Koller utódai fényképe után.)

TELEPY KÁROLY,
a képzőművészeti társulat műtárnoka.

Az orsz. képzőművészeti társulat dolgai 1875 óta kezdtek föllendülni, mióta az állandó műcsarnok fölépült; de az építkezések terheivel még meg kellett küzdenie.

A képzőművészeti társulat mindig megtalálta egyesek áldozatkészségét és fokozottan a közönség érdeklődését, de vezetésében sem hiányzottak a jó és szerencsés kezek, melyek az utat egyengették és szélesitették.

A kezdet nehézségeiben *Barabás* Miklós, kit már mint régi jelest üdvözölt a fiatal társulat, vitte az alelnök teendőit. Ebben öszpontosult akkor a társulat minden elintézni valója. Gróf *Keglevich* Béla, a későbbi képviselő és főispán csak rövid ideig viselte az elnöki tisztet, s a társulat jó érzéke gr. *Andrássy* Gyula felé fordult. Választmányában a legjobb művészek és lelkes műpártolók foglaltak helyet; hanem bizony egy száz rendes taggal és 5 alapitó-taggal alakult, ily nagy czélokért küzdő társulatnak nagyon szerények voltak az eszközei és azok lassan gyarapodtak. A megalakulás is annyi megróbáltatással járt, hogy az alapszabályok jó későn, 1863 elején nyerték meg a királyi szentesitést.

Keleti Gusztáv és *Telepy* Károly, kik az intézet vezetői közt ma is oly lankadatlanok, kezdet óta azok voltak. Az alapító tagok közül valók, s eddig alig történhetett valami nélkülök.

Keleti Gusztáv, a jelenlegi igazgató sokféle tisztet viselt a társulat körében. Lelkesedéssel kellett közreműködni, s nála nemcsak az volt meg, hanem kiváló izlés, szakértelem és jó toll, melynek mind a társulat, mind a képzőművészetek ügye annyi hasznát vette. Mint jeles tájfestő, kitünő rajzoló és illusztrátor az első művészek közt foglalt helyet, mint fegyelmezett elme, sokat látott férfiu pedig a müizlés terjesztésében is érvényesült kritikai és széptani dolgozataival. A festészet tanításának ügye a mintarajziskola szervezése is ő rá várt, s teljesitette ezt a nevezetes feladatot is. Mikor a jogot hallgatta, Pauler Tivadar figyelmét is magára vonta, ki aztán b. Eötvös József fiához nevelőül ajánlotta s Keleti több évig volt nevelője b. Eötvös Loránntnak. A Kisfaludy-Társaság pedig, mint széptani irót választotta tagjai közé. A kormány, mikor a rajztanitást rendszeresiteni kivánta, őt küldte ki tanulmányok végett a külföldre. Keleti ez útjáról kimeritő jelentést tett b. Eötvös József miniszternek, s e jelentés alapján szervezték a rajztanitást, a mintarajziskolát, melynek élére Keletit állitották. A nagy elfoglaltságok következtében a képzőművészeti társulatnál viselt állásairól lemondott ugyan, de fáradhatatlan közreműködése soha sem szünt meg, 1874-ben pedig, mikor a műcsarnok épitésének terhei sulyosan nehezültek a társulatra, elfogadta az igazgatói állást s azon maig meg is maradt.

Telepy Károly a nemzeti szinház egykori komikusának, Telepy Györgynek fia. Tőle tanult festegetni. A szabadságharczban mint 19 éves ifjú vett részt, majd külföldre ment s 1861-ben jött haza. A képzőművészeti társulat 1862-ben választotta titkárává, s ettől fogva egészen e hivatalának élt, évek hosszu során csak keveset festett.

Az ő feladata volt érintkezni a művészekkel itthon és külföldön, rendezni a kiállitásokat, a képsorsolásokat; agitálni a közönség közt, hogy vásároljanak. Nem kis dolog volt az, hogy egy oly szerény társulat, mint a magyar képzőművészeké, összeköttetésbe jusson külföldi müegyesületekkel és művészekkel, s nálunk is be lehessen mutatni külföldi műveket. Mert nagy szükség volt ezekre, hogy a kiállitások annál vonzóbbakká legyenek. Telepi buzgón közremunkált ez összeköttetések megszerzésében is.

Az Andrássy-úti műcsarnok megnyilta óta a társulat vezetőinek elfoglaltságát. Az amúgy is nagyon fölhalmozódott titkári teendőket kétfelé kellett osztani. Az egyik részre elég a kiállitások rendezése, a másik részre pedig a többi titkári teendő. *Telepy* Károly új czimet kapott: *műtárnok*; az ő felügyelete alá tartozik a műcsarnok, minden beküldött műtárgy, s egy bizottsággal együtt ő rendezi a kiállitást.

A titkárság külön hivatallá lett. Ez ma a társulat legmozgékonyabb szerve, melynek folytonos összeköttetésben kell lennie a művészekkel, — még pedig a külföldiekkel is, — a közönséggel, a hirlapokkal, hogy megtudjanak minden figyelemre méltót. Résen kell állnia, hogy megismerje kellő időben, mit szükséges megszerezni külföldről; ápolnia kell az összeköttetéseket; egy szóval intézni, rendezni mindenféle ügyet.

Erre az állásra 1882-ik év elején *Szmrecsányi* Miklóst választották meg. Ismeretlen ember

volt a művészek közt is csak úgy, mint az irók közt. Ma mind a két nyughatatlan felekezetnek kedves embere, a társulatnak lelkiismeretes tisztviselője, a kinek modorát, dolgát egyformán nagyon szeretik, a ki jól is érzé magát mindig hivatalában, kedvvel és buzgósággal vitte azt, s volt is látszatja.

Nagy miveltségü ember, a minő épen kell, hogy méltón képviselje a társulatot az érintkezésben. A titkárnak mindig ott kell lennie, a hol keresik; ezen kivül utazásokat tennie a külföldön, fölkeresni a művészeket s elhozni azokat hozzánk. Szmrecsányi évről-évre mindig több kitünőséget hivott el hozzánk. Állandó és nagyon szives összeköttetésbe hozott belga művészekkel, franczia előkelőségekkel; kiállításainkra megnyert angol, spanyol, olasz kitünőségeket, nem is említve a németeket. A titkár utánjárásának köszönhető, hogy évről-évre annyi nevezetes idegen művész kerül a műcsarnokba, s a külföldi festészet irányait, matadorjait megismerhetjük itt a saját körünkben.

Szmrecsányi Miklós 1854-ben Sáros-Daróczon született, előkelő felvidéki családból. Két bátyja közül *Jenő* sárosmegyei főispán, *Pál* pedig szepesi püspök. Maga Szmrecsányi Miklós fiatal korában arról álmodozott, hogy művész lesz. Tanulótársát, Berzeviczy Albert volt államtitkárt is ez a vágy töltötte el, valamint egy másik társát, kivel Eperjesen együtt tanult: Vágó Pált, a ki csakugyan festő is lett. Szmrecsányi azonban végig folytatta az iskolai tanulmányokat, az egyetemen megszerezte a mi doctor juris czimhez szükséges, hanem vonzalma, érdeklődése a művészetek iránt soha sem szünt meg. Müizlését fejlesztette s mikor a képzőművészeti társulat titkári állását kellett betölteni, nagy örömmel jelent meg a pályázók közt. A választás ő rá esett és szerencsésnek bizonyult. Alkalmaztatása óta majd minden évben nagyobb utazásokat tett Európa nyugati művészi központjain, megismerte az ottani állapotokat és művészeket. Olaszországon kivül legtöbbet időzött Párisban, majd Brüsszelben, Amsterdamban, Antwerpenben, Hágában, aztán Madridban, Berlinben, Münchenben, stb. A magyar művészeti társulatnak szeretetreméltó modorú és finom műveltségű titkára egyénileg is sokat hatott a művészi összeköttetésekre. Utazásairól mindig magvas előterjesztéseket tett a társulat választmányának. Ezekből több meg is jelent a lapokban s tanulságos felvilágosításokat nyujtott nemcsak a kiállításokról, hanem a művészi oktatásról, a külföldi szakiskolák szervezetéről is. E tanulmányai szolgáltatták anyagát annak az általános figyelmet ébresztett felszólalásnak is, mely «A magyar művészet válságos helyzete» czimen 1893 legelején jelent meg tőle a «Budapesti Szemlé»-ben, s mely napirendre hozta az új műcsarnok építését. Ő írta a társulat fölterjesztéseit is a kormányhoz és fővároshoz, s mind a két hatóság hozzájárult a műcsarnok építéséhez. Szmrecsányi *az országos képzőművészeti tanácsnak* is jegyzője. Mint ilyen 1889-ben kimerítő emlékiratban dolgozta föl a képzőművészeti ügyek állami szervezését. Ez már részben meg is valósult az állami ösztöndíjak szabályzatában.

A művészeti ügyeknek alapos ismerése, a széles körű tájékozottság, a helyes itélet, a gyakorlati ismereteknek az elméletben gyümölcsöző czélokhoz való alkalmazása Szmrecsányi képességeit oly sokoldalún tüntették föl, hogy mikor Szalay Imre a nemzeti muzeum igazgatójává neveztetett ki, s addigi helye a közoktatásügyi miniszteriumban megüresedett, a képzőművészeti társulat titkárára gondoltak, hogy az ő tehetsége nagyobb hatáskörben érvényesülhessen ebben az állásban. Szalay, mint osztálytanácsos, a hazai képzőművészeti ügyeket vezette. Ezzel a szép állással kinálták meg Szmrecsányit. Az eddiginél nagyobb hatáskör, a művészeti ügyekre gyakorolható közvetlenebb befolyás fogadtatta el vele az új állást. Kinevezését április 30-án közölte a hivatalos lap.

Amerikában készült fénykép után.

ARNOLDSON SIGRID.

ARNOLDSON SIGRID.

Operánkban közelebb egy kiváló svéd énekesnő lépett föl vendégül, ki föltünte után csakhamar nemcsak hazája, hanem Német- és Franczia ország zenekedvelő közönségénél is nagy tetszésre talált, és művészetével annyira elragadta az előkelő költőket is, hogy Bodenstedt Frigyes és ifjabb Dumas Sándor magasztaló költeményeket, honfitársa Ibsen Henrik egy meleg hangú üdvözlő levelet intézett a művésznőhöz, ezt mondva: «Azt *gondolom, mindkettőnk* fölfogását fejezem ki, ha azt mondom, hogy minekünk nem diadalok ünneplése a föladatunk és czélunk, hanem az, hogy a szép hatásával és az igaznak visszatükröztetésével nemesítsük az emberek érzelmeit.»

E még csak nehány év óta szereplő művésznőről egy zenei lapban a következőket olvassuk: «Arnoldson Sigrid, a «svéd fülemile», olyan ritka szerencse részese, hogy aránylag rövid idő alatt nagy hirnévre tudott emelkedni. De ez nem is csoda, mert ritka eset, hogy valaki oly mértékben egyesítse magában azokat a művésznői jelességeket, a melyekkel magára vonhatja a zeneértő és kedvelő közönség figyelmét, mint Arnoldson kisasszony. Mint híres honfitársnője, Lind Jenny, ő is egész lényében meg van áldva azzal az eszményi, rajongó tulajdonsággal, a mely egyik főoka, hogy a kik Lind Jennyt virágzása korában hallották, ma is lelkesedéssel emlékeznek rá vissza. Az anyatermészet Arnoldson Sigridet is olyan édes, finom hanggal áldotta meg, hogy a ki egyszer hallja, soha sem felejti el. Művészi képzettségét illetőleg elég annyit mondanunk, hogy Artot de Padilla asszony tanitványa, de tanult az oly korán elhunyt Strakosch Móricztól is, ki, mint tudva van, Patti Adelina egyetlen tanítója volt.

Arnoldson Sigrid először Moszkvában szerepelt 1886-ban, aztán Szent-Pétervárott, majd Londonban a Coventgardenben énekelt mint első énekesnő. 1887-ben Amsterdamban és Haagában mutatta be művészetét; 1888-ban a párisi Opéra Comique-ban, továbbá Monte-Carlóban, Nizzában, majd pedig a római Teatro Argentino-ban énekelt, mindenütt lelkesedést keltve. 1888 tavaszán Patti Adelina helyére szerződtették Londonba, a Coventgardenbe, hol mint Rosina, Dinorah, Somnambula, Cherubino, Zerlina és Traviata a legnagyobb diadalokat aratta.

1891 őszén hazájában, Stockholm operaházában szerepelt mint vendég, s ez alkalommal Oszkár király a «Litteris et artibus» czimű rendjellel tüntette ki, mely megtiszteltetésben ő előtte még csak Lind Jenny és Nilsson Krisztina részesült.

A közelebb múlt operai időszakban Abbey és Grau igazgatók vezetése alatt nagy művészi körútat tett Arnoldson kisasszony az amerikai Egyesült-Államokban s útja valóságos diadalút volt.

Arnoldson Sigrid 1868-ban született. Atyja Arnoldson Oszkár énekes.

Operaházunk kormánybiztosa, báró Nopcsa, bizonyára sokak óhajtását teljesíté, mikor Arnoldson kisasszonyt mostani vendégszereplésére meghívta, hogy egyebütt annyira magasztalt művészetét Budapesten is bemutassa. Ez alkalomból a művésznőnek az arczképét is közli lapunk, Amerikában készült fényképe után.

DIVATTUDÓSITÁS.

Párisból a legujabb divatjelenségekről irják: A tavaszi versenyek alkalmából az itteni divathölgyek a nem kedvező időjárás daczára jóformán mindent bemutattak mit egy-két hét mulva ruhák, kalapok és felöltők dolgában Európa női világa utánozni fog. Részemről nyiltan bevallom, hogy nagyon kevés szépet, czélszerűet pedig egyáltalán nem láttam. A remek mivű selyem, bársony, posztó és könnyebb szövetű pamut kelméket az idomtalan bőségű szoknyák és ujjak szabása teszi tönkre. A ruha dereka csipkékkel és szalagcsokrokkal annyira el van árasztva, hogy sem a termet kecsei, sem pedig a vállak remek formái érvényre nem juthatnak. Az ember azt hinné, hogy a mostani szabást csupán rosszul megtermett hölgyek számára hozták divatba. A divattermek tulajdonosai a «Worth»-féle üzlet vezetőitől kezdve a legutolsó külvárosi női szabóig nagyon is meg vannak a mostani kelme-pazarlással elégedve s szó sincs róla, hogy ezen változtatni akarnának. Az Eugénia császárné idejében uralomra jutott krinolin látszólag kiment ugyan a divatból, de a ruhák szoknyáiba illesztett vékony rézlemezek azt jelezik, hogy egy szép napon a krinolin egy második kiadására fogunk virradni.

Ez alkalommal két kocsikázó öltözék képét ide mellékelem. Az egyik öltöny búzavirág színű crépon posztó, szűk végű ujjakkal. A diszítés eperszínű bársony és fehér selyembe tűzött tollak. A vastag fonatú szalmakalap diszítése remek rózsacsokor és chiné selyemből tűzött nagy csokor.

A másik öltöny szabása alig különbözik, kelméje pedig kaspiai zöldszinű posztó. Vajszinű csipkék képezik a vállrojtokat; a derék teljesen zárt és egyszerű. A kalap diszítése mezei virágok, melyek a kalap felső részén lévő strucztollakhoz nagyon illenek. A kötő-szalag oldalain szintén virágcsokrok láthatók. Nem kevésbbé érdekes a sétaöltöny ezüst szürke créponból, Directoire revers-ekkel. Itt már az angol csipke diszítés a ruha költséges voltát tételezi föl, miért is csak oly körökben látható, melyeknek tagjai Worth vagy Redfern műtermeiben dolgoztatnak. A szintén vastag fonatú szalmakalap cseresznyeszinű selyemmel és fekete kócsag tollal van diszítve.

*

A kiváló budapesti divatáruház, *Monaszterly és Kuzmik* utódai, nem fogy ki az előkelő magyar családok részére a menyegzői ruhák készítéséből. Most Jankovich Marianne urnőnek gróf Degenfeld Ottó huszártiszttel tartandó esküvőjéhez készítik a fényes kelengyét. A divat körében az ilyen nagyszabásu alkalom mindig esemény számba megy és így olvasónőket érdekelni fogja ezen a divat egyik legelső házában készült ruhák leirása, a melyről a következő tudósítást kaptuk: *A menyasszonyi ruha Ivoir Satin Duchesseből* készül, 2 méter hosszú uszálylyal. A huzott derék ballon-ujjakkal van ellátva, plastron betéttel és a vállakon megnyugvó gallérral, valódi csipkéből, narancsvirág csokorral a mellen, keskeny és hegyesen kifutó narancsvirág füzérrel az aljnak jobb oldalán. *Látogató ruha* fehér alapon feketével vékony csikokkal beszőve, közben kis rózsaszin csokrokkal. A ballon-ujjak tüllel vannak borítva, az igen szép szabásu aljnak középső széle ránczba beракva, mely felül keskeny rózsaszin szalagok pierre de Strass gombokkal van ékítve. Hasonló disz — rózsaszin keskeny szalag sallangokból és Pierre de Strass gombokkal — van a csipke fichuval borított ránczos ruha-derék felső részén is a nyak körül és öv, draperieből, kétféle rózsaszin failleből *Sétaruha* világos

TAVASZI SÉTA-RUHA.

kék glace Poult de Soie kelméből, hajszál vékonyságú kis tarka pálczikákkalbeszőve. A ruha az 1830-as évek divatja szerint van összeállítva, leeső ballon-ujjakkal, a testhez álló derék elől széles lapos ránczba beракva és keskeny fölszegésekkel diszítve, hasonlóan az alj is többszörösen keskenyen van beszegve. A vállak körűl himzett gallér valódi batisteből. *Nyári ruha* fehér és kék sávozott Mollból, miközben kis fehér pontok vannak himezve, égszin kék öv szalag hátul leeső hosszu végekkel huzott derék, a nyak körül világos kék Sans Gène draperie és csokorral. *Ecruc Lynon ruha* en plein áttört virág mintázatú áttört himzéssel, gyönyörű szép rózsaszin alapon chiné nyomatással mintázott echarpe-pal, melynek hosszú szélei hátul az alj végéig esnek le. *Lawn-Tennis ruha* fehér cheviot kelméből. A rövid alj hullámszerűen rendezett tengerész kék szalaggal van ékítve, oly módon, hogy az oldalakon magasabb, elől hátul keskenyebb. A derék blouseszerű kék övvel, széles matróz-galléral, mely a mellen sarkos reversekben végződik. *Lovagló ruha* sötét kék angol posztóból plasztikailag testhez álló jaket derékkal, apró gombokkal, a nyaknál kis kihajtással, magas battist ing alsó gallérral és keskeny férfias nyakkötővel. *Uti ruha* sötét kék cheviotból elől nyitott jackettal alól kereken szabott előrészekkel, legombolható fehér chale gallérral, alatta blouse skót koczkás szövetből. *Robe interieur* chair szin finom creppeből, mohaözöld szalag diszszel a nyaknál és hasonló övvel.

Az örömanya, Jankovich Béláné, ruhája kék és vörös glace taffetas antiqueből készült, a derék gyönyörű diszítéssel fehér csipkéből aczél-kék paillettekkel kivarrt brüsszeli tüllön. *A nyoszolyó lányok* ruhája rózsaszín keskenyen fehérrel vonalzott bengalin kelméből.

A lóversenyekhez, hol a főváros előkelősége találkozik, gyönyörü öltözetek vannak készülőben, Monaszterly és Kuzmik utódainál.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ferencz Ferdinánd főherczeg könyve. *Ferencz Ferdinánd* főherczegnek «Napló a föld körül tett utazásomról» czímű könyve, melyről lapunk mult heti és mai számában részletes ismertetést közlünk, *Hölder* Alfréd udvari és egyetemi könyvkereskedő kiadásában jelent meg Bécsben. A most megjelent közel 600 oldalra terjedő kötet első része a nagy utazási műnek, mely fényes kiállításban, illusztrálva jelenik meg. Ezen első kötetben 44 rajz van *Fischer* Lajos osztrák festőművésztől, mind a főherczeg Triesztből—Sidney-ig tett utjából véve. A kötet ára 6 frt.

A Budapesti Szemle májusi kötete tartalmát *Kármán* Mórnak, a hazai tanügy ismert férfiának egy nagyon megfigyelni való dolgozata nyitja meg «Az angol egyetem és a nemzeti közművelődés» czím alatt. Most, mikor egy harmadik egyetemről, a jogakadémiák reformjáról annyit vitatkoznak, nem lehet érdektelen az utalás Angliára, hol az iskolai élet is az idők és emberek szükségleteihez alkalmazkodott. Anglia egyetemeinek szervezése, tanulmányi rendje teljesen elüt a többi országok főiskolai formáitól. *Zsilinszky* Mihály befejezi «Báró Wesselényi Miklós és a nemzetiségi kérdés» czímű tanulmányát, az erdélyi oláhok mozgalmaihoz nyujtva tájékoztatást és adatokat. A kötet harmadik czikke egy nálunk is jól ismert kitünő franczia tudósról szól: «Taine Hippolyte». Ez *Sorel* Albert ama szép emlékbeszéde, melyet a franczia akadémiában tartott, mikor az elhuny Taine helyére őt választották meg. Dr. *Thim* József befejezi «Egészségünk jelen viszonyai és a reform» czikksorozatát, mely városaink, községeink egészségügyét vette tüzetes szemle alá, s nemcsak felsorolja a hiányokat, de a teendőket is megjelöli. Az «Izlandi halász» *Loti* P. franczia regényéből a második közlés jelent meg *Kovács* S. János fordításában. *Zsatkovits* Kálmán befejezi néprajzi ismertetését «Vázlatok a magyarországi oroszok életéből.» Költemény kettő van: «Felix ur» szatira *Kozma* Andortól és «Utczai suhancz», melyet *Radó* Antal fordított *Ada Negritől* olaszból. Ugyancsak Radó külön czikkben is foglalkozik Ada Negrivel, az olasz költészetnek nem régen feltünt uj tehetségével, a ki egy fiatal tanitónő, egy szegény özvegy munkásasszony leánya és ott nyomorogtak egy félre eső olasz faluban, a hol a leány mint iskolai tanitónő kereste kenyerét, s irta mély érzésű költeményeit. Az «Értesítő» rovat több könyvismertetést és bírálatot tartalmaz. A «Budapesti Szemle» a Franklin-Társulatnál jelenik meg, előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Az Árpádok története. Irta *Sebestyén* Gyula. Megjelent a Franklin-társulatnál; ára 1 frt 50 kr. Az ezer esztendőből négyszáznak történetét adja elő e 272 lapra terjedő kötet. A magyar közönség darab idő óta bőségesen válogathat hazánk históriáiban. Egymás után jelennek meg kisebb-nagyobb terjedelemben a magyar nemzet életének történetei. Mindezeket a műveket valóban az az élénken érzett hiány hozza meg, hogy a nagy közönség számára nincs megirva történetünk; vannak nagy terjedelműek és vannak kis kézi könyvek. *Sebestyén* Gyula is, ki komoly munkát végzett e könyv megirásakor, az előszóban azt a törekvését emeli ki, hogy közepes terjedelmű munkát nyujtson a művelt laikus közönségnek. Azért csak a legszükségesebb történeti anyagra kivánt szorítkozni, arra, a mit minden művelt magyarnak tudni kell. Kerülte, a mi kétes és vitás, s nem engedte zavartatni a történet elbeszélésének folyását a tudományos világ vitatkozásainak és pörös kérdéseinek fejtegetéseivel. Nem idéz régi vagy ujabb irókat; a minden kétségen felül álló eredményekkel számol be. Sebestyén az így kiszabott méretben vonzó előadással ismerteti meg az Árpád-házbeli királyok korát, mindenütt szem előtt tartva, hogy olvasmányt kiván a közönség kezébe adni.

Operaszinház. Az operaszinházban április 25-ikén egy alig ismert olasz zeneszerzőnek, *Spinelli* Niccolának «*Az alsó révnél*» czimű háromfelvonásos operája került szinre. Az ujabb olasz operák a szövegben a nép nyers szendvedélyeit, bosszúálló indulatait szeretik festeni. A zene is szakít a dallamokkal s a zord cselekvényt zene-drámává igyekszik emelni. Mascagni «Parasztbecsülete» teljes sikert tudott ezek közül elérni, s azóta egymás után hozzák szinre az olasz zeneirodalom ujabb termékeit, de változó sikerrel. Spinelli operája még nem állta ki a tűzpróbát külföldi szinháznál, hogy hozzánk került. A fiatal zeneszerzőnek Grossmann József karmesterrel való ismeretsége nyitotta meg dalműve számára a múlt tavaszszal a kölni szinházat, hol először, német nyelven adták. E tavasz elején Rómában már az eredeti olasz nyelven került szinre, de nem valami zajos hatással. Grossmann közben a magyar opera karmestere lett, Spinelli operáját itt is betanította, s a budapesti opera a harmadik szinház, mely április 25-ikén előadta. Maga a zeneszerző is megjelent az előadásra. Zajos hatást nálunk sem tett, de a mi operánk kissé egyhangú játékrendjében a közönség mindig szivesen fogadja, ha tarkítják. Spinelli a zenei hatásokat jól ismeri, a hangszereléssel bánni tud, gondolata van, és sokszor erővel fejezi ki. De vénája, vagyis poétikus tulajdonsága olyan, melyet meg kell szokni. Üres része is bőven van az operának. Szövege pedig, melyet Chechi irt, kellemetlen.

«*Az alsó révnél*» (A basso porto) egy korcsma neve, a hol a Nápoly alsó és gyanus elemei szoktak összegyülni, köztük a camorra nevű bandita-szövetkezet emberei. A szövegnek még az is baja, hogy egy másik operának, «Santa Luciá»-nak a folytatása; ezt pedig nem ismerjük. Abban van megénekelve «Az alsó révnél» két hősének Cicillónak és Máriának szerelme, meg az, hogy Mária hogyan okozta Cicillo másik kedvesének halálát. Ez husz év előtt történt. Most Cicillio és Mária mint boszúállók jelennek meg. Cicillo, egy elvetemedett erkölcsű camorra-főnök, elteszi láb alól a titkos szövetkezet előbbi kapitányát, hogy maga következzék utána a bünök folytatásában. Husz év mulva találkozik Máriával, régi kedvesével, hogy azt, a ki meg az ő

KOCSIKÁZÓ-ÖLTÖZÉK. (Párisi divatkép.)

második kedvesét: Karmellát tette el láb alul, megboszulja gyermekeiben (kik talán az ő saját gyermekei). A fiut, Luiginót, mint hamis kártyást, dorbézolót s végre mint a camorra állítólagos árulóját bagnóra juttatni, a leányt pedig, Sesellát, elszöktetni, elcsábítani akarja. Az anya vetélytársa lesz saját leányának, s végre is be kell vallania saját leánya előtt a maga büneit, hogy kiirtsa belőle Cicillio iránti természetellenes szenvedélyét. Mikor ez sem használ, a folytonosan a Madonnához imádkozó rémlátó asszony a maga lázas érzelmei ellen fordul, s hogy fiát megmentse, az igazi kémet, Cicillót elárulja a camorrának. A camorra halálra itéli Cicillót és gyilkosául Liginót szemeli ki, de Mária, hogy ettől is megkimélje a fiát, saját tőrével szurja le Cicillót, imádott régi kedvesét. A banditák és lazaronik társaságában foly végig ez a véres történet, s a zene is alkalmazkodik a zord emberekhez. Taps volt elég; kihivták a szerzőt, megtapsolták Grossmann karnagyot. De a közreműködők is megérdemelték, hogy méltányolta fáradozásaikat a közönség: *Szilágyi* Arabella (Mária), *Rotter* Gizella (Sesella), *Takács* (Cicillo), *Arányi* (Luigino), *Szendrői* (Pascale). Ritka eset, hogy a magyar opera magyar tagjai kerüljenek így össze egy-egy előadáson.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia ápril 29-én összes ülést tartott b. *Eötvös* Loránd elnöklete alatt.

Szász Károly mondott emlékbeszédet *Szvorényi* Józsefről, a cziszterczita rend egri rendházának néhai főnökéről, kinek a magyar nyelvről és irodalomról szóló iskolai könyveit széltében tanították. Szász Károly nagy melegséggel jellemezte a fáradhatatlan pap, tanár és nyelvész lelkes működését. 1816-ban született egy borsodmegyei kis faluban, Sátán, hol atyja kántortanító volt. Egerben a gymnázium elvégzése után az érseki papnevelőbe lépett. A cziszterczita-rendben való tartózkodása felköltötte benne a tudományok iránti hajlamot s hazafias munkálkodást kezdett meg. Egy nyelvészeti művével már 1846-ban a kadémiai díjat nyert, s ezután az akadémia Szvorényit, ki ekkor az egri főgymnázium tanára volt, tagjai sorába emelte. Legközelebbi munkája az 1851-ben megjelent «Ékesszólástan» volt, melyet több irodalomtörténeti műve követett. Ötvenkét évig tanárkodott s ebből 25 évet meghaladó időt igazgatója volt az egri főgymnáziumnak. A hasznos életet élt férfiu 1892-ben halt meg. — Az éljenzéssel fogadott emlékbeszéd után *Szily* Kálmán főtitkár Frivaldszky János és Domanovszky Endre akadémiai tagok halálát bejelentvén, ismertette a kultuszminiszter leiratát, melyben a főváros által adományozott *koronázási jubileumdij* szabályzatát illetőleg véleményt kér. A dij 2400 forint s minden három évben adják ki, ugy, hogy belőle 1000 frtot tudományos, 1400 frtot irodalmi czélra fordítanak. Pályázhat reá mindenki, de a bizottság kiadhatja a díjat nem jelentkezőknek is, ha érdemesek reá. Az Akadémia hozzájárult a véleményezés végett megküldött szabályzathoz.

A természettudományi társulat és a millenium. A természettudományi társulat választmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az állattani szakosztály junius 1—4-ik napjain *kirándulást rendez az Al-Dunára.* A költség személyenkint 30 frt. — *A milleniumi kiállításra* a társulat megiratta és kiadja hazánk állatvilágának teljes katalógusát. Ez a munka 2—3000 forintba kerül. Kiállítja eddigi kiadványainak sorozatát, a hozzávaló eredeti rajzokkal; magyar, franczia és német nyelven füzetet ad ki, a mely a társulat történetét ismerteti; kiállítja a tagjainak elterjedését feltüntető grafikai térképet s végül összegyüjti s csoportokban állítja ki — a muzeum segítségével — hazánk ásványainak, állat- és növényvilágának specialitásait. Ezekre 2000 frtot szavazott meg a választmány, ugy, hogy ekként a kiállításban való részvétel 4—5000 frtba kerül. A pénztári jelentés kiemeli, hogy özv. *Kempf* Istvánné (Tata-Tóváros) végrendeletileg 500 forint alapítványt hagyott a társulat czéljaira.

A Szent-István-társulat közgyülése május 2-án volt. A papnevelő intézet terme diszes közönséggel telt meg, nagy részben a papi körökből. Ott volt Császka György kalocsai érsek, báró Hornig Károly veszprémi, Zalka János győri, Schuszter Konstantin váczi, Steiner Fülöp fehérvári és Cselka Nándor budapesti czimzetes püspök, Fehér Ipoly főapát.

Vaszary Kolos herczegprimást küldöttség hivta meg. Ő nyitotta meg a közgyülést nagyobb beszéddel, melyben arra a jelenségre hivta föl a hitbuzgók figyelmét, hogy korunk lázas és forrongó eszméi meg akarják tagadni az isten lételét. Pedig a hitetlenség soha sem volt a népek jellegének kinyomata s a múltban nem volt nép, mely az istentagadást engedélyezte volna. A tizennyolczadik század franczia encziklopedistái is megtámadták ugyan a vallást, de az istent nem tagadták meg. Most azonban már az istent, a vallást az észszel, a tudománynyal akarják helyettesíteni. — Az éljenzéssel fogadott beszéd után dr. *Kisfaludy* Béla alelnök olvasta fel jelentését, mely Agliardi pápai nunciusnak a társulatban tett látogatásáról is megemlékezik. A szokásos évi összeget ezuttal is megszavazták a pápának, aztán kiegészítették a választmányt.

A képzőművészeti társulat közgyülése május 12-én lesz a műcsarnokban.

Közgyülések. Ápril 28-án tartotta évi közgyülését az ország egyik legrégibb s nagy jótékonysági intézete, a *magyar gazdasszonyok országos egyesülete*, mely annyi árva lányt nevelt föl harmincznégy esztendő alatt. *Damjanich* János özvegye, *Hollán* Ernőné és gr. *Batthyány* Gézáné elnökösködtek. A mult évben a legnagyobb adományok voltak: dr. Mészáros Károlyé és feleségéé, továbbá Krausz Izidornéé 4—4000 frttal. A közoktatásügyi miniszter 1000 frt, a főváros pedig 600 frt segítséget adott az egyesületnek, az államsorsjáték jövedelméből 15,741 frt 64 kr. jutott. A mult évi összes bevétel 42,420 frt, a kiadás 16,173 frt. Az egyesület vagyona, az árvaház telkét is beleszámítva, 206,260 frt. — *Az orsz. lelenczház-egyesületnek* is e napon volt közgyülése, *Rémi* Róbert elnöklete alatt. Az egyesület tagja 1200, vagyona 18,219 frt. A közgyülés kimondta, hogy a czél érdekében összeolvad a «Fehér kereszt» egyesülettel.

MI UJSÁG?

A királyné visszatérése. *Erzsébet* királyné május elsején érkezett vissza Korfu szigetéről Bécsbe, s azonnal a lainzi kastélyba ment. Korfuból a «Miramare» hajón utazott a királyné s vele volt *Mária Valeria* főherczegnő és *Ferencz Salvator* főherczeg. Ő Felsége ápril 29-ikén látogatást tett Velenczében az olasz királyi párnál.

Semsey Andor legújabb adománya. *Semsey* Andor, ki az akadémiánál, muzeumnál, természettudományi társulatnál, a földtani intézetnél oly nagy adományokkal örökítette meg tudományszeretete és büszkesége emlékét, legújabban *ötvenezer forintot* adott át gr. Festetich Andor földmivelési miniszternek. A *földtani intézet* nevezetes gyüjteménytárát ugyanis nem tudják kellő módon elhelyezni. Semsey a földtani intézet czéljaira emelendő külön épület költségeire ajándékozta az 50,000 frtot.

Gróf Zichy Jenő elutazása. Gr. Zichy Jenő ápr. 30-án reggel indult el ázsiai útjára, hogy a magyarok ősi nyomai után kutasson. Lemberg felé vették útjokat Oroszországon s keresztül utaznak a Kaukazusba. Dániel kereskedelmi miniszter külön szalon kocsit bocsátott az utazó társaság rendelkezésére a határig. A gróf kisérői között vannak *Wosinszky* Mór apátplébános, *Szádeczky* Lajos és szent-katolnai *Bálint* Gábor, az ismert nevü nyelvész, kolozsvári egyetemi tanárok, és *Cselingárián* Jakab, egy köztünk letelepült örmény hirlapiró, ki a kaukazusi nyelveket jól ismeri, s magyarúl szintén beszél.

A pályaudvaron megjelent a gróf nehány barátja, kik szives bucsut intettek a távozó expediczionak. Utjokat minden hosszabb megszakítás nélkül folytatják *Odesszáig*, a hol valamennyien vendégei lesznek *Mihály* orosz nagyherczegnek. Az utazási terv szerint, hacsak fontosabb érdekek nem késztetik a társaságot, hogy valahol huzamosabb ideig tartózkodjanak, julius 1-én Tifliszbe érkeznek s ott fogják julius 3-án megülni gróf Zichynek nevenapját. Ugyanott nehány orosz tudós csatlakozik az expediczióhoz. S.-A.-Ujhelyen a város közönsége a legrokonszenvesebb fogadtatásban részesítette az utazókat. Matolay alispán meleghangu üdvözlő beszédet intézett a társasághoz, a melyre gróf Zichy Jenő lelkes szavakban válaszolt.

Az új műcsarnok. A milleniumi kiállítás épületei közt talán a leghamarabb készen lesz az eddigiek mellett az új műcsarnok. Ez a monumentális épület a városliget elején, az Andrássy-út jobb sarkán nagy gyorsasággal emelkedik és falainak jórésze már kész is. Az új műcsarnok emelet-magasságu épület óriási termekkel és tágas folyosókkal. Az összes helyiségek, tekintettel a rendeltetésükre, felső világítású, üvegtetős termek lesznek. Lesz ezenkivül egy félkör alaku csarnok, főleg szobrok számára. A városligetre néző nyilt terrasz kávéházi helyiségül fog szolgálni. Az épület homlokzata elé oszlopcsarnok jön, a mely impozánssá teszi az egész épületet. A munkálatokat még a nyár folyamán befejezik.

Kinevezések a közoktatásügyi minisztériumban. A hivatalos lap ápril 30-iki száma a közoktatásügyi miniszteriumban történt több személyváltozásról adott hirt. A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Leövey* Sándor miniszteri tanácsosi czímmel és jelleggel felruházott osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, dr. *Boncz* Ödön miniszteri titkárt és dr. *Szmrecsányi* Miklós orsz. képzőművészeti társulati titkárt osztálytanácsossá, dr. *Goszthony* Béla miniszteri segédtitkárt miniszteri titkárrá nevezte ki és *Pfeiffer* Kálmán osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi dr. *Morlin* Emil és *Molnár* Viktor miniszteri titkároknak pedig az osztálytanácsosi czímet és jelleget dijmentesen adományozta.

A budavári bástyák ünnepe. Budavárnak a Krisztina-város felé eső bástyái a tavasz délutánjain, a nyári alkonyatkor az elegáns világ sétálóhelyei. Május 6-ikán itt rendezik a «*Mária Erzsébet*» jótékony egyesület és a *székely-kereszturi* iskola javára az ünnepélyt. Lesz vásár, tombola és sokféle látványosság. Az ünnepély délután 4 órakor kezdődik.

A rendező nagy bizottság élén *Pallavicini* Ede őrgróf neje fáradozik, s a bizottság gr. *Hunyady* Lászlóné budavári palotájában tartotta tanácskozásait. Az ünnepélyre a «Buda és Vidéke» czímű lap ünnepi számot ad ki, melyet gróf Hunyady Lászlóné és Pallavicini Ede őrgrófné szerkesztenek s melybe József főherczeg, gr. Zichy Nándorné, Pallavicini Ede őrgrófné, Tisza Kálmán, Jókai Mór, Falk Miksa, Mikszáth Kálmán küldtek be alkalmi közleményeket. Vaszary Kolos biboros herczegprimás 100 frtot, Császka György kalocsai érsek 50 frtot adományozott a jótékony czélra. Az ünnepély érdekében nagy buzgóságot fejt ki gr. *Szapáry* Pál is. Mindazok, kiknek ablakai a várbástya ama részére néznek, hol az ünnepély lesz, 20—30 forintot adományoztak a jótékony czélra. A közreműködő hölgyeket a következőkép osztották be: *pénztáraknál* lesznek Tusovszky Oktáva, Seidl Józsefné, Gálffy Irma, Gaál Emma, Keszler Borbála, Rott Irma, Frank Berta; — az *első tombolánál*: báró Natorp Alice, lovag Kleeberg Osvaldné, Vaáz Paula, Szőke Jolán, Balogh Jolán, Kapeller Etelka, Farschin Fruzina, Decker Melania; — a *második tombolánál*: Pallavicini Ede őrgrófné, Ország Sándorné, Ország Margit, Érczhegyi Sarolta, Richter Sarolta, Hegedüs Rózsika; — a *gyermektombolánál*: gróf Zichy Livia, őrgróf Pallavicini Edina, Vörös Margit, Kresz Irén; — a *meglepetések sátrában*: gr. Majláth Marietta, őrgróf Pallavicini Stefánia, Böke Etel, Richter Margit; — a *műkedvelő magyar csárdában*: Szent-keresztу báróné, Vécsey Mimi báróné, dr. Keömleöy Nándorné, Andaházy Irén, Ghiczy Bella, Tabódy Margit, Kereszthy Ilona és Irma, Csatáry Mimi, Kleeberg Róza, Farkas Gizella; — a *czukrászatban*: Schaty Róbertné, Lász Károlyné, Vaszary Kornélia, Rimanóczy Gizella, Chwey Erzsi, Meerforth Marietta, Fiala Berta, Kempelen Etel, Schmiedt Fánny, Szedl Margit; — a *szivaroknál*: Andaházy Etelka, Szvirák Gizella, Szvirák Margit, Kun Gizella; — a *czigánysátorban*: Patrubányi Ferenczné, Csákyné és leánya, Thury Gizella, Csepreghy Teréz és Irénke, Kecskeméthy Mariska, Kövy Róza, Klames Erzsébet, Rubner Emilia, Herold Lujza, Busurka Matild, Hofhauser Emmi; — a *pezsgőnél*: Kun Toncsika, Schwarzer Pálma, Turnovszky Margit, Farkas Edith, Verbis Melánia.

A budai királyi lak építését a tavasz óta teljes erővel folytatják. Eddig a krisztinavárosi oldalon a pompás feljárókat s az új palotának a meredek hegyoldalon emelkedő négyemeletnyi magas alapzatát építették föl, úgy hogy az alapfalak most már elérték a várhegy magasságát. A tulajdonképeni palota építése most kezdődik. Most annak az összekötő résznek az építéséhez fogtak, mely a régi budai várpalotát az új palotával fogja összekapcsolni. Az új palota a régivel két szárnyépület által fog érintkezni. Ezek egyike a Szt. Zsigmond-kápolna mellett s a másik a tabáni homlokzatnál épül. Egyelőre itt is az alapozási munkálatokat végzik el, mely a jövő évig fog tartani. Akkor a lerakott alapfalakat elföldelik, nehogy a millenium alkalmából a budai királyi palotában rendezendő ünnepélyeket és a felvonulásokat ezek az építkezések megnehezítsék. Annál serényebben dolgoznak a régi palotában a nagy *trónterem* átalakításán, mely még ez év nyarán okvetlenül elkészül. A nagy fogadó-terem sokkal kényelmesebb lesz, mint eddig volt. Míg ugyanis eddig mintegy 800 ember fért el benne, ezentúl 1200 vendég számára lesz hely a pazar fénynyel diszített teremben.

Simor herczegprimás szobra. Simor Jánosnak, a volt herczegprimásnak emlékszobrát most faragják márványba Strobl Alajos műtermében. A szobor álló alakban, bibornoki diszben ábrázolja a főpapot. A szobrot az esztergomi bazilika egyik fülkéjében

helyezik el, Pázmány Péter szobrával szemben. Strobl a Simor János sírja fölé való domborművet is befejezte.

A kassai püspöki könyvtár. *Bubics* Zsigmond kassai püspök megvette a püspöki palotával szomszédos régi emeletes házat és alkalmas püspöki könyvtárrá alakíttatta. Az egész első emeletet tágas könyvtárteremmé változtatta, könyvállványokkal szerelte fel, hogy a 20,000-nyi könyvgyüjtemény könnyen elférjen. Az új épületbe helyeztette át most Bubics a régi, gazdag püspökségi könyvtárt, melyet annak idején Récsey Viktor benczés könyvtárnok rendezett.

Amerikai magyarok látogatása itthon. Az Amerikában lakó magyarság tömegesen készül haza látogatóba a milleniumi ünnepekre. Külön hajót akarnak bérelni, mely egyenesen magyar földre, Fiuméba hozná őket. Amerikaiak is csatlakozni akarnak hozzájok. A mozgalmat Perczel Lajos, clevelandi közjegyző, az «Amerikai Nemzetőr» volt szerkesztője vezeti.

A Fonciere pesti biztositó intézet április 29-én tartotta évi rendes közgyülését, báró *Kochmeister* Frigyes elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése szerint az intézet az elmult évben is fokozatos, kedvező fejlődést vett s a biztositás különböző ágazatai megfelelő nyereséget mutatnak föl. **A tüzbiztositás ágazatában** a készpénz-dijbevétel, a törlések levonása után 3.760,874 frt volt. Az **életbiztositás ágazatára** az igazgatóság igen nagy gondot forditott s az állandóan fokozatos fejlődésnek örvend. A dijbevétel 1.008,362 frt volt (tavaly: 929,904 frt), a kamatok és egyéb bevételek pedig 300,798 forint (tavaly: 257.723 frt). A biztositások összállománya ez idő szerint 23.173,700 frt tőke és 7807 frt járadékösszeget képvisel. Hasonló örvendetes lendület mutatkozik a **baleset- jég- és szállitmánybiztositó** ágazatokban. Az elmult üzletév tiszta nyeresége 185,393 frt 05 kr. volt. Javasolja az igazgatóság, hogy a különböző javadalmazások levonása után a részvényeseknek 5% osztalék adassék s felülosztalékul 2% ugy, hogy az intézeti részvények legközelebb esedékes szelvénye darabonkint 7 frtjával lesz május hó 1-jétől fogva beváltandó. A javaslatokat elfogadta a közgyülés. Végül bejelentette az igazgatóság, hogy az intézet két jeles főhivatalnokát, 30 évi buzgó és sikeres hivatali szolgálat után, nyugalomba helyezte, a két főtisztviselő: Polgár J. és Bleuer J. (Éljenzés) A jelentés tudomásul vétele után báró *Kochmeister* Frigyes elnök bejelentette, hogy sem ő, sem igazgatótársai közül *Aebly* Adolf, *Loisch* Ede és Lédeczi *Schenk* Adolf el nem fogadhatják a netán ujból történendő megválasztásukat, mert ezt egyéb elfoglaltságuk nem engedi meg. Mendl Arthur inditványára, hogy az igazgatóságba a következő kitünő szakemberek s közéletünk jelesei választassanak be: Radó Kálmán, br. Vay Dénes, Kilényi Hugó, Bérczy Mór, Engel Miksa, Földiák Gyula, Guttentag Gusztáv, Haas Jakab, Hoffmann Sámuel, Schön Vilmos; a felügyelő bizottság pedig: Doktor Gyula, dr. Mandello Károly, Popper Károly, gróf Ráday Gedeon, Reich Lajos, Auer Róbert. A közgyülés ezt az ajánlott névsort egyhangulag megválasztotta. A közgyülés után az igazgatóság megalakulván, elnökké **Radó** Kálmán val. belső titkos tanácsost és főrendiházi tagot választották meg.

HALÁLOZÁSOK.

Özv. jászói Berczik Pálné, szül. Hazay Teréz, Berczik Árpád miniszteri tanácsos és kiváló iró édes anyja, meghalt Budapesten, 72 éves korában. Gyermekei: Berczik Árpád miniszteri tanácsos, Berczik Gizella férj. Fésüs Györgyné, Berczik Gyula műszaki tanácsos mellett nagy család és rokonság gyászolja a szeretett agg nőt, kinek halála rokonain és barátain nélkül, jóismerőseinek nagy seregét is mély szomorúságba ejtette: a boldogúlt hült tetemei e hó 3-ik a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetvén, közrészvét mellett tétettek örök nyugalomra.

Lévay Ferencz, miniszteri osztálytanácsos a a közoktatásügyi miniszteriumban, meghalt május 2-ikán, 47 éves korában, Budapesten, hosszas betegeskedés után. Ifjabb korában a szegedi reáliskolánál működött mint tanár, majd Csongrádmegye tanfelügyelője lett; 1890-ben pedig osztálytanácsossá nevezték ki közoktatásügyi miniszterium népnevelési osztályába, hol azóta fáradhatatlanul működött. Irodalmilag is szolgálta a nevelésügyet és sok czikket irt a lapokba.

Freytag Gusztáv, német iró, ápril 30-ikán Wiesbadenben, 84 éves korában. Nagy termékenységű iró volt; szinművei, regényei, széptani dolgozatai egész könyvtárt tesznek ki. Az angol regényirók hatása alatt fejlődött, s Dickens és Thackeray szelleme meg is látszik leghiresebb regényén («Soll und Haben»), melyet «Kalmár és báró» czím alatt magyarra is lefordítottak.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Fáy Gusztáv, Gömörmegye volt főispánja, 83 éves korában, ápr. 26-án Nyustyán. Nyolcz évvel ezelőtt ünnepelte vármegyei hivataloskodása 50 éves jubileumát, a mikor aztán nyugalomba vonult. Fáy Gyula orsz. képviselő az édesatyját gyászolja benne. — Váczy József, Kecskemét város köztiszteletű polgára, dr. Váczy János budapesti tanárnak és ismert irónak, lapunk dolgozó társának édes atyja, 73 éves korában, Kecskeméten. — Gyöngyössy József, a magyar államvasutak tisztviselője Budapesten, régi honvéd a vitéz vörös sipkások közül, ki 19 ütközetben vett részt, 68 éves korában. — Fischer Sándor, Győr város köztiszteletű polgára, dr. Fischer Sándor győrmegyei főjegyző édes atyja, régi honvéd, 66 éves korában. — Filmek Endre, 1848—49-iki tüzértiszt, a szabadságharcz után városi tanitó Váczon, 77 éves korában. — Bodolay László, a mező-turi gymnázium igazgató tanára, ki idegbaja elől menekülendő, önkezüleg vetett véget életének, 52 éves korában. — Keleti Zsigmond Nándor, nyug. m. kir. főerdőtanácsos, 65 éves, Losonczon. — Kuesz Károly, honvédőrnagy, a Ludovika Akadémia derék tanára, Budapesten. — Somossy Imre, 1848—49-iki honvéd-főhadnagy, Zemplénmegye törvényhatósági bizottságának tagja és tb. szolgabiró, 67-ik évében, Sátoralja-Ujhelyen. — Patercs Antal, 1848—49-es honvéd tüzér őrmester Uj-Pesten. Patercs a szabadságharcz kitörésekor külföldön szolgált a Lichtenstein-huszároknál, s úgy szökött haza ezredével. — Ment András, a főváros ismert polgára, a «Magyar király» fogadó bérlője, 62 éves korában, öngyilkossággal vetvén véget életének. — Kovács Sándor, községi iskolai tanitó, 73 éves korában, Zala-Sormáson. Az elhunyt azelőtt Söjtörön működött, a hol Deák Ferenczczel is gyakran érintkezett. Mint söjtöri tanitó ünnepelte meg 50 éves tanitói jubileumát. — Kolossy Gusztáv, egri ügyvéd, 47 éves korában. — Széll Miklós, Vasmegye főszolgabirája, 63 éves korában, Bucsuban. — Buji Jékey Kálmán, 69 éves, Fehér-Gyarmaton. — Mikusóczi Budjács István, Bazin város polgármestere, 31 éves korában.

Bernáth Albertné, szül. báró Radák Mária, 60 éves korában, Nagybányán. — Martonfalvay Eleкné, szül. Árvay Mária, nyug. törvényszéki elnök neje, 75 éves, Pápán. — Bora Rozália, nagy kiterjedésű család szeretett matrónája, 86 éves, Sepsi-Szent-Györgyön, és a bölöni családi sirboltban temették el. — Loser Nelli, Loser Mátyás és neje Strohm Josefina leánya, husz éves korában, Budapesten. — Zsolnay Imréné, szül. Brauer Tona, pénzügyi fogalmazó felesége, 28 éves, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

Ha szárnyam van. Szép leány szép virág. Mindkettőben van egy kis költői hangulat.

Egy betegnek. Bár tárgya egészen más, hangja annyira emlékeztet Petőfi hires versére, a «Szeptember végén»-re, hogy nem tudjuk e nagy hasonlatosság miatt élvezni.

Vizió. Erős tehetségre vall; de tulságosan bizarr. Mással szeretnők kicserélni.

Biztos gyógyszer. Sokkal gyengébb, mint a minőt úgy lapunk, mint szerző reputácziója érdekében kívánnunk kell.

Két lélek. Alessandri után. Nagy örömmel vennők, ha a jelesebb román költők munkáit alkalmunk volna bemutatni a magyar közönségnek. De a közlésnek csak úgy volna értelme, ha jó műfordításban tehetnők; az ily gyönge kisérlet nem alkalmas rá, hogy a magyar közönség megismerje s megszeresse a román költőket.

Megemlékezés Dobrolyubovról. Verset nem lehet ily döczögös prózában fordítani.

Nem közölhetők: A huszas. Te vagy éltem gondolatja. Temetőben szomoru füz. Az özvegy nő és az anyátlan árva. Ákos kérése. Harczi dal. Báró Jósika Miklós emlékezete. Szerelem, csalódás, felejtés.

SAKKJÁTÉK.

1891. számu feladvány. Kálniczky Gézától.

SÖTÉT.

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1881. számu feladvány megfejtése

Musil K.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Hf4—h3	Hb6—c4 : (a)	1. ...	d7—e6 : (b)
2. Be6—e4†	t. sz.	2. Vd3—e4†	Hd6—e4 :
3. V mat		3. Fc4—e6 mat.	

Világos. b.	Sötét.
1. ...	g6—g5
2. Vd3—f3†	Kg4—f3 :
3. Fc4—e2 mat.	

Az 1882. számu feladvány megfejtése

Galitzky A. W.-tól.

Megfejtés.

Világos	Sötét	Világos a.	Sötét
1. Ke3—e2	g6—g5	2. ...	Ke5—d4
2. Ke2—e1	Ke5—f4 (a)	3. Ke1—d2 stb.	
3. Ke1—f2	Kf4—e5		
4. Kf2—e2	Ke5—d4		
5. Fe7—f6 mat.			

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — Stefunkó L. — *Bács-Kulán:* Lobozsánszky Sz. — *A pesti sakk-kör.*

Hibaigazítás. A multheti 1890. számu Weinheimer-féle feladványban *f8* mezőn *világos* vezér áll *sötét* helyett.

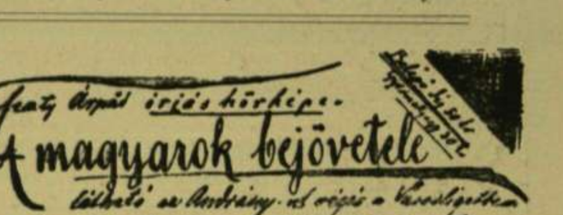

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 16-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Halál ellen nincs orvosság.*

Heti naptár, május hó.

Nap	Katholikus és protestáns		Görög-Orosz	Izraelita
5 V.	F 3 Józs. oltal.	F 3 Gotthárd	23 A György	11
6 H.	Oljb. fött János	Dam. Ján.	24 Szaba vt.	12 Sch. bj.
7 K.	Szaniszló pk.	Szaniszló, Giz.	25 Márk ev.	13
8 S.	Mihály föa. meg.	Arzén	26 Vazul pk. vt.	14
9 C.	Naz. Gerg. ea.	Gergely	27 Simon J. r.	15
10 P.	Antonin pk.	Antonin	28 9 vértanu	16
11 S.	Mamertusz	Mamert	29 Jazon pk.	17 S. E. 4. P.

Holdváltozás. ☽ Holdölte 9-én 0 ó. 59 p. regg.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Nyers selyem bastruhákra való kelmét 8 frt 65 krtól 42 frt 75 krig egy teljes öltönyre — Tussors- és Shantungs-Pongees, valamint fekete, fehér és szines **Henneberg-selyem** 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, csíkos, koczkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szin és mintázatban) póstabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat küld postafordultával: **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Svájczba czimzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6044

Univ. Med. Dr. Aczél
fog- és szájbetegeknek
rendel: d. e. 10—12-ig, d. u. 2—4-ig, (szegényeknek 12—2-ig).
Készít műfogat és egész fogsort.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 7. szám I. em. 10.

Keresztély Sándor «Hungária» zongoragyára nagyban megkezdte müködését oly annyira, hogy az első hangszer már 2 hét mulva a nyilvánosság elé kerül. Megbizható szakemberek véleménye szerint a gyártás mintaszerü és a külföldi behozatalt nagyban gátolni fogja. Megrendelések minden stylben Váczi-körut 21. szám alalt eszközöltetnek.

Hogy a ló minő gyorsan veszt erejéből, megerőltető munka mellett, azt minden lótulajdonos tudja, az izomszálak merevsége nagyon is gyakran következménye a tulerőltetésnek. Kitartó munkához alkalmasakká tehetők a lovak, ha rendesen alkalmazzuk a cs. és kir. szabadalmazott ló-mosóvizet, a Kwizda-féle restitutionsfluid-ot. Ez különösen beválik mint segédszer ficzamok, rosszul lépés, az idegek merevsége, gyengeség ellen és mint erősitő és erő-visszaszerző szer nagy fáradalmak után.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor : a

La **VELOUTINE**

Különleges Bizmut BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Ch. Fay Velontine, eredeti minőségben kapható. **Vértessi Sándor** udvari illattára, Kristóf-tér 8. Budapest.

A Richter-féle **Tinct. capsici comp.**

Ezen **Horgony-Pain-Expeller** néven is ismeretes, igazán népszerü háziszer most már **25 év óta legjobb fájdalomcsillapitó bedörzsolésnek** fenyesen **bebizonyult köszvénynel, csúznál, tagszaggatásnál stb. nél.** A föld összes országaiban nagy elterjesztést és biztos hatása következteben minden oldalról oly elismerést talált, hogy minden betegnek joggal ajánlható.

A Tinct. capsici compos.
(Horgony-Pain-Expeller)

kimagasló állását a fájdalomcsillapitó bedörzsölések között diadalmasan megtartotta, különféle felbujtás és utánzatok dacára; ez bizonyára a legjobb bizonyiték arra nézve, hogy a közönség igen jól meg tudja különböztetni a jót a rossztól.

Hogy értéktelen utánzatot ne kapjunk, bevásárlás alkalmával védjegyünkre, **a vörös horgonyra** figyelendő és minden üveg ezen jegy nélkül, mint **nem valódi visszautasitandó.** A gyógyszertárakban kapható 40 kr., 70 kr. vagy 1 frt. 20 krnyi árban üvegenként; Budapesten **Török József** gyógyszerésznél. ●

Richter-féle gyár Rudolstadtban, Thüringiában.

Franczia folyékony

HAJFESTŐ

(Cromatique Parisien)

melylyel minden hajat tetszés szerint 10 percz alatt állandóan megfestbetni fekete, barna vagy szőkére. Tulajdonságai: a szin állandó s a természetes szintől meg nem különböztethető, az alkalmazás egyszerü. Ára 2 frt. A készülékek (csészék, kefék stb.) 60 kr. **Főraktár: Budapesten, Török József gyógyszertára, Király-utcza 12. szám.**

Schering-féle Condurango-bor

ujabb időben idült gyomorbajokban, **gyomorhurut** *(gyomorgörcs)* eseteiben, mint enyhitő szer a legelterjedtebb alkalmazásra talál.

Schering-féle Pepsin-essentia

dr. Liebreich Oszkár tanár utasitása szerint. Emésztési zavarok, az emésztés renyhesége, zaha (gyomorégés), a gyomor elnyálkásodása, evés és ivásbani mértékletlenség következményei stb., ezen kellemes izü essentia segélyével rövid idő alatt megszüntettetnek.

Schering's Grüne Apotheke, Berlin N.

Raktárak Ausztria-Magyarország legtöbb gyógyszertárában és nagyobb droguista-üzletében. 6019

Folyékony

GLYCERIN-CRÊME

Kielhausertől, Gráczban.

A folyékony glycerin-crême sikerült egyesitése a legártatlanabb szereknek, melyek a bőrt nemcsak **simábbá** és **finomabbá** teszik, hanem annak **fiatalos frisseségét** föntartják. Óvszer a **levegő, szél** és **nap befolyása ellen;** eltávolitja a **szeplőt, napsütést, májfoltot** és minden hasonló **arcztisztátlanságot.**

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan

glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztit és élénkiti a bőrt, és finom pipereszappan minden kivánt előnyeivel bir.
Darabja kék papirosban 35 kr.

Párisi hölgypor

a bőrnek leggyengédebb fehér szint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után nagy kedveltségnek örvend. **Egy doboz ára 50 kr.,** fehér, rózsaszin és sárga (Rachel).

Kézmosó-por

mandula-szappan és spermacetből készitve, a legártatlanabb arcz- és kézbőr-tisztitó szer. **Egy doboz ára 50 kr.**

Rouge végétal

arczpirositó szer nappalra és estére. **Ára 50 kr.**

SCHUTZ-MARKE

Hamisitott **hölgypor**-tól és **glycerin-crême**-től óvakodni tessék, csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasitásán a mellékelt védjegy van.

Főraktár: Budapest, király-u. 12
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára.

Wasmuth féle **tyuk-szem-gyürü** az **órában**

3-szor 24 óra alatt meggyógyitminden **tyukszemet.** Egy óra ára 60 kr, vidékre 80 kr. Előzetes beküldése mellett bérmentve.
Főraktár:
TORÖK JOZSEF gyógyszertára.
Király-utcza 12.

Roppant

feltünést keltenek az általam forgalomba hozott **órák;** olcsóbbak és jobbak, mint minden verseny. Senki se mulaszsza el, képes árjegyzéket kérni.

1 ébresztő	frt 1.90
5 «	« 9.—
1 fém zsebóra	frt 2.25
1 ezüst «	« 6,50
1 nikel «	« 5.—
1 ezüst lánez «	2.—

utánvét mellett.

Óraszállitási Union.
FACKLER EMIL.
Bécs III. B., Löwengasse 5.

HAZAI ASZFALTIPAR
részvénytársaság.
Ezelőtt **«TATAROSI».**
Telefon 442.

Bányái: **Tataroson** (Bihar megye), gyárai: **Tataros, M.-Telegd, Budapest.**
Központi iroda:
Budapest, váczi-körut 21.

Készit mindennemü aszfalt burkolatot, u. m. járdákat, kapubejáratokat stb. természetes aszfaltból: **Kocsiutakat, aszfalt-macadam 38151/93. sz. a. szabadalmazott rendszere szerint. Elvállal: uj épitkezéseknél: alapfalak elszigetelését forró uton szabadalmazott aszfalt elszigetelő anyagból, tetőfedéseket szabadalmazott valódi aszfalt fedéllemezekkel. Szállit:** kitünő aszfaltanyagot: szab. elszigetelő anyagot, valódi aszfalt fedél és izoláló lemezeket, stb.
Olaj-osztálya szállit: nyers-, gép-, kenő- és hengerolajokat, mindennemü kocsikenőcsöket.

!!Bámulatraméltó szénsavtartalom!!
A kézdi-polyáni

«VÉNUS»

ásványviz-forrás

a világ legszénsavdusabb, természetes ásványvize. Borral keverve páratlan, tisztán kellemes, üditő, frissitő, lázbetegeknél nélkülözhetlen, sziruppal rendkivül hüsitő, ásványvizek között minden tekintetben első helyen áll.

Prospektus, árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyedüli főraktár:

Olteanu Sándor-nál

Budapest, VIII. ker., Gyöngytyuk-utcza 3. sz.

Budai fiókraktár: **Ambrózy Vilmosnál** II. Fő-utcza 17. (Andrássy palota.)

Kapható minden vendéglőben és füszerkereskedésben.

Szt.-Margitszigeti gyógytürdőhely.

BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatott a következő kóra akok ellen: **köszvény, csúz, zsábák, idült kütegek, máj-, gyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő.** Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távird, gyógyszertár és elismert jó konyha. Rendelő fürdőorvos dr. **Bauer Antal** főherczegi udvari orvos. Naponta katona- és czigányzene. Hajóközlekedés félóránként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig.

A szobaáraknál május és szept. hóban **30% engedmény.** ☞ **Árszabály kivánatra bérmentve küldetik.**

6250 **A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapesten.**

Dr. GÖLIS-féle

egyetemes emésztőpor.

(1857 óta kereskedelmi czikk.)

Etrendi szer, kitünő hatása van különösen nehezen emészthető ételek feloldására, valamint az általános emésztésre és igy a test táplálására és erősitésére is. Naponta kétszer használva (evés után egy kávéskanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblitve) kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők:

gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak és altesti pangás stb.

Ásványvizgyógymódnál, mint elő vagy utókura, vagy egyidejüleg a gyógymóddal kitünő hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjegygyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan **dr. Gölis-féle emésztő por** kérendő a vétel alkalmával. — A dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése:

Bécs, I. kerület, Stefansplatz Nr. 6. (Zwettlhof).

Egy nagy doboz ára 1 frt 26 kr., egy kis dobozé 84 kr.

Főraktár: **Budapest, Király-utcza 12. Török József gyógyszertára.**

Hirdetések felvétetnek
a „Vasárnapi Ujság" kiadó-hivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz. a.

Hajhullás, fejbőrfájás, korpásodás, valamint a haj molyosodása ellen a legjobb és legbiztosabb hatásu szer az, egy orvosi szaktekintély praescriptiója szerint, szigoru pontossággal készült

Bojtorján hajszesz.

1—2 üveg elfogyasztása után minden bántalma a fejbőrnek és hajzatnak teljesen elmulik, a haj rohamos növésnek indul és **természetes** szint, fényt kap. Megkopaszodottak is számtalan esetben visszanyerték e szer használata által ifjukori hajzatukat természetes szinben. Egy üveg ára 60 kr. 2 frtnak előleges beküldése mellett 3 üveg franco szállittatik. Szétküldési raktár: A **«Magyar Korona» gyógyszertár** műlaboratoriuma, Székes-Fehérvárott. Ugyanott készittetik és onnan küldetik szét országszerte a hires igen elterjedt

„Székes-Fehérvári Korona-bajuszpödrő",

melynek előnyei más készitményekkel szemben főleg consistencziája, továbbá, hogy nem avasodik, nem szárad ki, nem tépi a bajuszt, nem fest, de kitünően conservál és elősegiti a növést. Ára egy doboznak (fehér vagy barna szinben) 20 kr. E czikk különben kapható az ország legtöbb gyógyszertárában is. Csak az valódi, mely védjegyes nikkeldobozban és lepecsételt eredeti csomagolásban van. Szétküldési raktárak még Budapesten Török József (Király-utcza) Petri Ottó (Váczi-körut) gyógyszerészek és a Kochmeister Frigyes utódai czég.

MATTONI-FÉLE ERZSÉBET SÓSFÜRDŐ BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserü források. Ivó és fürdőgyógymód.

A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitünő eredménynyel alkalmazhatók: 1. Bárminő okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az albasi szervek bántalmainál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál. 5. Köszvénynél, stb.

FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. BRUCK JAKAB,**
az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykészülékekkel. — Rendes társaskocsi-közlekedés.

A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-epület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágositással szivesen szolgál

Mattoni és Wille
5738 **Budapest.**

Fontos szenvedőknek.

Ujdonság!

Pollitzer-féle ujonnan javitott cs. és kir. szabadalmazott gummi sérvkötők. A leghiresebb orvosi autoritások által a legjobbnak van elismerve, és Monarchiánk határain tul is nagy elismerésnek örvend. Nem csuszik le a testről, nem gyakorol kellemetlen nyomást, ugy éjjel mint nappal hordható. Czélszerüsége által az eddigi sérvkötők hiányait pótolja. A pelották a sérvbez idomithatók és biztonsági övvel van ellátva, mely a testről való lecsuszást meggátolja. Arak: egyoldalu 7—10 forintig, kétoldalu 10—16 forintig.

Gyermekeknek a felével olcsóbb. Nagy raktár angol és franczia rugó sérvkötőkben. Suspensorium, haskötő, görcsér-gummiharisnya, egyenestartó. — Méhfecskendő, légpárna ágybetét és havibaj-felfogók dus választékban kaphatók, valamint mindennemü gummi áru-czikkek.

Sérvkötő rendelésnél kérem megjelölni a test bőségét, valjon a sérv jobb, bal vagy mindkét oldalu.

Megrendeléseket a legnagyobb titoktartás mellett gyorsan és pontosan utánvétellel eszközöl

Pollitzer Mór és fia
cs. és kir. kötszerész.

Budapest, Deák Ferencz-utcza 10. sz.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

3 arany, 15 ezüst érem, 12 elismerési okmány.

KWIZDA-féle Restitutionsfluid cs. kir. szab. mosóviz lovaknak Egy palaczkkal 1 frt 40 kr. o. é.		**KWIZDA-féle Korneuburgi marha-tápper** étrendi táplálószer lovak, szarvasmarha és juhok számára. Ara 1 doboznak 70 kr, ½ doboz 35 kr.
Kwizda-féle patakenőcs érdes és töredezett patákra 1 doboz à 400 grm. ára 1 frt 25 kr.	**Kwizda-féle pataragasz** mesterséges pataszaru, 1 rud ára 80 kr.	**Kwizda-féle kresolin kenőcs** pata conserváló szer, 1 szelencze à fél kilo 1 frt 10 kr.
Kwizda-féle baromfipor, eleségpótlék és óvszer, 1 doboz 50 kr.	**Kwizda-féle nyeregszappan** a nyereg és szijszerszámok tisztitása s konserválásához 1 szel. à 1 frt.	**Kwizda-féle patkányirtó** patkány és egér pusztitó szer, méregmentes, 1 rud 50 kr.
Kwizda-féle erőtápanyag lovak és szarvasmarháknak 1 doboz à 5 adaggal 30 kr, ládácska 50 adaggal 3 frt, ládácska à 100 adaggal 6 frt.		**Kwizda-féle sertéspor** étrendi szer a hizás elősegitésére. Kis doboz 60 kr, nagy doboz 1 frt 20 kr.

Szab. szárszalagvédő gummiból
Kwizda szabadalma.

A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér szinben 4 nagyságban állittatnak elő és pedig bal- és jobblábhoz. A megerősitéshez méret a—a-nal

20—22 cm. ker.-nél megf.	1. sz. nagys.		
22—24 «	«	2. «	«
24—27 «	«	3. «	«
27—30 «	«	4. «	«

A szab. szarszalagvédők ára szürke szinben db.-kint 1. sz. 2 frt 50 kr, 2. sz. 2 frt 70 kr, 3. sz. 2 frt 90 kr, 4. sz. 3 frt 30 kr. A többi szinben 20 krral drágább.

Cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. udv. szállitó.

Alapittatott 1853-ban.

Naponkénti postai szétküldés a főraktár által:
Kerületi gyógysz. Korneuburg Bécs mellett.

Kerületi gyógyszerész Korneuburg-ban Bécs mellett.

Fontos gyomorbetegeknek!

a Barella P. F. W.-féle

Világi gyomor-por.

☞ **Kitüntetve.** Páris 1889. Genf 1889. Brüssel 1891. Magdeburg 1893. Bécs 1891. London 1883. Chicago 1893.

Kiváló eredménynyel használtatik mindennemü **gyomor-betegségek ellen,** mint: **gyomorgöros, gyomorsav, égés,** ugyszintén **vese- és hólyagbajoknál,** megszüntet **azonnal** mindennemü fájdalmakat.

Hogy minden kételkedésnek elejét vegyem, **ingyen,** csak a portó megtéritése ellen, küldök mintákat! —

Valódi csak dobozokban 1 frt 60 kr.

Berlin S. W. Friedrichstr. 220—1. **P. F. W. BARELLA**
franczia orvosi társulatok tagja.

Raktár Budapesten **Török József** gyógyszert. Király-utcza.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utcza 4. sz. a.

!!Fényképek!!

női modell-tanulmányok, női szépségek, fantasie-képek, **pikantériák,** stb. 100,000 számban; csodálatos ujdonságok, katalogus 15 kr. bélyeg. *(zárva).* Katal. 25 miniatur fényképpel, 60 kr. Brill. próbaküld. 3 frt. *Utánvét nem engedélyeztetik.*

Art Company Box 325 Amsterdam (Hollandia).

Pósta-dij Hollandiába 10 krajczár.

GUMMI

különlegességek, **valódi** franczia gyártmány **F. Borguerand fils párisi** legelső gummigyárosnak egyetlen osztr. és magyarországi képviselősége. Tuczatja 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt. 10 frtnyi megrendelésnél 10%-nyi árkedvezmény. Nagy raktár gummi (göresér) harisnyában és betegápoláshoz szükséges eszközökben. 6174

Keleti J.
cs. és kir. szab. sérvkötő és orthopaedial műszerek gyártója, Budapesten, Koronaherceg-u. 17. Árjegyz. bérm. zárt boritékban.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomrukat kireperálják és ujra jól emészszenek és erre elköltenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a czélt otthon kényelemben, kevés költséggel elérik a **„PEPSIN-BOR"** használata által, mely az ételt megemészteni segit és a gyomort rövid idön tökéletesen helyreállitja. — Az én pepsinborom kedves ize, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyás, gyógyszerész,
művegyészeti laboratoriuma Aradon.

Kapható Budapesten: **Török József ur** gyógyszertárában és minden magyarországi gyógyszertárban.

Hidegviz-gyógyintézet

St. RADEGUND

Stájerországban, 2 órányira a gráczi vasut-állomástól.

Pompás fekvés a magas hegységben, kiterjedt fenyőerdőség közepette. Enyhe, erősitő levegővel. Kitünő ivó-víz. Gyógy-gymnastika és massage. Kényelmes szállások 22 gyógyházban és nyaralókban. Mérsékelt árak. Évi forgalom: 900 vendég.

Gyógyidény április hó 1-től október hó végéig.

Részletek a gyógyrendszerről, indicatiók és egyéb viszonyokról, valamint az árakról is a tervezetben, mely kivánatra (dij nélkül) megküldetik.

Dr. Ruprich Gusztáv, intézet-vezető. **Dr. Nový Gusztáv,** intézet-tulajdonos.

IBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simitja és megtartja az arcz élénk és üde kinézését

Teljesen helyettesiti a szappant és az arcz kenőcsöt.

KIZÁROLAGOS KÉSZITŐI

A. Motsch és Tsa,
BÉCS. I. LUGECK 3. SZ.

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ.

Fő-évad: junius hótól aug. végéig. Elő-évad: május 31-ig. Utó-évad: szeptember hó 1-től október végéig 50% «szobaármérséklettel».

(Püspök-fürdő.) Nagyárad mellett félórára vasuti állomás, távirda és posta.

Fürdő-megnyitás kezdete május hó 1-én.

Ujonnan fúrt ártézi kut, mely csak 36 méter mélységénél fogva valóban a természeti ritkaságok közé sorozható. A bámulatos kristálytiszta viznek hőfoka 33½ Réaumur. Ezen ujonnan talált hévviztömeg be lett vezetve minden fürdőmedenczébe s nevezetesen a tükörfürdőkbe, valamint a kádas és mórfürdőkbe is, mely utóbbiak hatása, mivel a mórföld e kitünő gyógyhatásu hévvizben van felolvasztva s alkalmazva — kettős lévén, feltünő gyógyeredményeket mutat fel.

1894. évről 1895. évre az összes fürdő-medenczék és vetkezők egészen ujból lettek a legnagyobb kényelemmel és eleganeziával épitve. Azonfelül épült 14 kényelmes kád- és mórfürdő.

Van e fürdőtelepen igen diszes gyógyterem, gyönyörü nagy társalgó- és tánczteremmel, éttermekkel, kávéházzal és fedett terasszokkal, közvetlenül a nagy és árnyas erdő szélén; séták a diszes parkban, az árnyas erdőben és a Somlyó-hegyen födött sétahely, kitünő konyha, kitünő borok; hirlapok, tekepálya, naponta háromszor zene. Időközönként a váradi katonai zenekar is játszik.

A hévforrások kitünő eredménynyel használtatnak az ivóvizzel együtt, heveny és különösen idült gyomor-, bél-, légcső-, tüdő- és hólyaghurutoknál; feltünő eredményeket tanusitott a májbajoknál s nevezetesen az epekövek képződésénél, az epeutak első mütéténél, valamint az ezekből származott sárgaságoknál kezdődő vagy már előrehaladt vesebajoknál, melyek a vizi betegség tüneteit idézik elő.

A mórfürdők, melyek szintén ezen kitünő gyógyhatásu hévvizzel készittetnek, bámulatos eredményeket mutatnak a heveny és idült izületi csúzoknál, valamint köszvényes fájdalmak, izületi daganatoknál, görvélykórnál, de legkivált azon női betegségeknél, melyek oly mindennapiak s melyek a női szervezetet annyira kimeriteni szokták, ilyenek a rendetlen vérvesztések, az ezen időben megjelenni szokott méh- és alhasi fájdalmak, fehérfolyás stb.

A fürdő 120 szép tágas, világos szobával rendelkezik. — Fürdő-orvos: Dr. FILKOR LAJOS.

Bővebb tudósitásokkal szolgál A fürdőgondnokság.

Kénfürdő

Trencsén-Teplic.

A felsőmagyarországi Kárpátok gyöngye, Tepla-Trencsén-Teplic, vasuti állomástól 20 percznyire. **Magyarország és Ausztria legerősebb kénfürdője,** 28—31° R. **természetes melegségü forrásokkal köszvény, reuma, bénulás, neuralgia, isias sat. ellen. Olcsó és kényelmes.** Körülbelül 6000 fürdővendég látogatja, 6 állandó fürdőorvosa van. **Az idény kezdete május 1. Májusban és szeptemberben szobáért, fürdőért és teljes ellátásért egy napra 3 frt.**

Képes prospektusokat díjmentesen küld a gróf fürdőigazgatóság.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű **vas-, aczél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.** — A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket** bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — **Alagczöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, csölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.** — Álló vagy fekvő **gázmotorok** egy vagy két hengerrel és mindennemű **zúzógépek.**

6066

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK szabadalmazását eszközli mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, **Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.** (népszinház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — **Telefon.**

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

„Toronyórák“ palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami kedvezm. gőz-óragyára Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyz. bérm.

A Magyar Asphalt részvény-társaság Budapest, Andrássy-út 30 elvállalja jótállás mellett **legolcsóbban** asphalt-burkolatok fektetését és **nedves lakások,** pinczék, stb. gyökeres szárazzátételét. Telefon.

Jósika Miklós regényei. 89. 90. füzet. Uj olcsó kiadás. — Regényes képletek. **Második kiadás.** Ara a két füzetből álló kötetnek 1 forint.

ROTHBERGER JAKAB cs. és kir. udvari szállító. Budapest, váczi-utcza 23, a nagy Kristófhoz cz. házban. **A legelegánsabb kész férfiruhák dús választékban a legjutányosabb, szabott árakon.**

FÖLDVÁRY IMRE férfidivat- és fehérnemü-raktára. **BUDAPEST,** IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett. **Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.** Czégem össze nem tévesztendő **Földvári J.** (Jakab) czéggel.

GERŐ ADOLF czipész-mester. **BUDAPEST, V., Fürdő-utcza 2. sz.** Ajánlja készitményeit **fájós lábakra.**

LATZKOVITS A. BUDAPEST, IV. kerület, Váczi-utcza 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemü-gyáros ajánlja **uri divat- és fehérnemü-ujdonságait.**

Fényképészeti készületeket

mükedvelők számára, **legujabb uti-távcsöveket** a tirage rapid, kitünő **szemüvegeket** megvizsgált **maximal-lázhőmérőket, Aneroid (légsulymérőket)** szabadalmazott **rajzeszközöket** ajánl CALDERONI ÉS TARSA.

Ne kertészkedjünk, mielőtt «A Kert»-et nem olvastuk!!!

„A KERT“

megjelenik kéthetenkint egyszer gyümölcsészeti konyha- és virágkertészeti szines mümellékletekkel.

Szerkesztik:

MAUTHNER ÖDÖN főszerkesztő s laptulajdonos

IGALI SVETOZÁR felelős szerkesztő

***114 munkatárs** (hazai és külföldi koriféusok) köreműködése mellett.*

«A KERT» előfizetési ára:

Egész évre ... ... 4 frt
Fél évre ... ... 2 «
Negyed évre ... ... 1 «

A «KERT» kiadóhivatala Budapest Andrássy-ut 23. sz.

Mutatványszám ingyen.

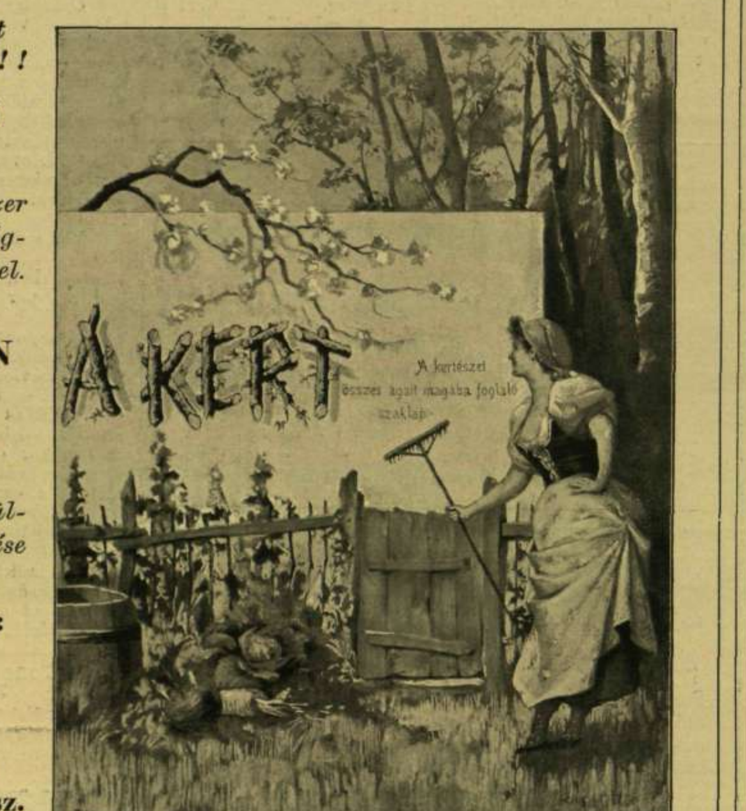

Több mint **50** év óta sikerrel használtatik! **Szeplőket és májfoltokat,** valamint **az összes bőrtisztátalanságokat** biztosan eltávolitja az **Eszéki Spitzer Kenőcs** és az **eszéki Salvator szappan**

Valódi minőségben csak a VEDJEGY. 6166

DIENES J. C.-féle gyógyszertárban. **Eszéken, felsőváros.**

1 tégely Spitzer kenőcs	35 kr.
1 üveg „ mosdóviz	40 kr.
1 darab Salvator szappan	50 kr.
1 tégely kézpaszta	60 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 szinben 50 kr. és 1 frt.	

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott **védjegygyel** el van látva és kéretik a t. cz. közönség csakis **Dienes-féle eszéki kenőt és szappant** kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utcza 12.

Dr. **ZIFFER** gleichenbergi fürdőorvos antiseptikus **TÜDŐ-SÓ-ja.** Sok évi tapasztalás után **a legjobbnak** bizonyult szer **idült tüdőhurut, tüdő-csucshurut és kezdődő tuberculosis ellen.** Ezen szer a legrövidebb idő alatt **megszünteti az elnyálkásodást, köhögést, rekedtséget és a légző-szervek legtöbb kóros tünetét.** Egyedül kapható **DIÓSY LAJOS** gyógyszerésznél, **Budapest, Damjanich-utcza.** Ára egy czélszerü belélegző-készülékkel együtt 5 frt. **Naponta postai szétküldés.** Minden dobozhoz **dr. ZIFFER** ur által aláirt utasitás van mellékelve.

Kézimunkákat minden genre-ban, valamint minden létezhető hozzávaló kiegészitő czikkeket ajánl **WALD GYULA** Budapest, VII., Király-utcza 21. sz. Kézimunka-gyár és rajztörem. Legrégibb üzlet ezen szakmában. **Jótállás mellett mosható és szintartó himzőselyem 12 motring 30 kr.** Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább övéreny **SAVANYUKUT**

Természetes szénsavdús savanyúvíz a mohai ÁGNES forrás. Legjobb asztali és üditőital. Kitünő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. **Járvány idején präservativ gyógyszernek bizonyult.** Szétküldése **Édeskúty L.** udvari szállító által Budapest. Kapható mindenütt.

A 82,502/II. sz. rendeletben a magaskormány részéről ajánlva Tűzi fecskendők tökéletes ventilrendszerrel (központi *fém*-ventilek egy conusban egyesitve). Különlegességek, községek, tűzoltók és gyárak részére, **tűzoltó szerek** minden nemben, anihilatorok, kender- és spirál-tömlők, felszerelések tűzoltók számára, sisakok, övek, stb., szab. létrák, épitési és kutszivattyúk, mindennemü armaturák, gőzfertőtlenitők, szerszámgépek, jutányos árban jótállás mellett kaphatók

Tarnóczy tűzoltószer- és gépgyár-részvény-társaságnál **Budapesten.** Gyár: Külső váczi-út 95. — Mintatelep: Teréz-körút 36. sz.

Telefon 115. **Ditrichstein M.** Telefon 115.

Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat. V. ker., Erzsébet-tér 13. szám alatt.

Tisztit alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, uj épület, üzleti helyiséget; ugyszintén padlók beereszsése és lakirozása legjobban lesz eszközöltetve, továbbá elvállalja a férgek alapos kiirtását.

Ablaktisztitás bérletben nagyon olcsón és pontosab, csakis megbizható munkások által.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám.)

19. SZÁM. 1895. BUDAPEST, MÁJUS 12. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 « | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 « | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

ROSKOVICS IGNÁCZ.

NEHÁNY nap óta a főváros közönsége igazi gyönyörrel és vallásos elmélyedéssel nézi meg a javitásokból kibontakozott józsefvárosi templom belsejét, s abban a magas boltozatot ékesitő falfestményeket. Nem megszokott dolog ugyan, hogy nálunk középületek, templomok igazi művészi élvezetekkel biztassanak, de egy pár esztendő óta nem is ritkaság többé, hogy templomokban, nyilvános termekben megtaláljuk a nagy közönséghez szóló festészetet vagy — még mindig ritkán — a szobrászatot is. A józsefvárosi templom festményei határozottan a legszebben, legszívrehatóbban szólnak. Az egyszerü lélek fölleli azokban a vallásos ihletet, mely őt is áhítatra indítja; a mivelt elmét pedig a művészeti tartalom, a finom izlés, a költészet heve és a hathatós előadás ragadja meg.

A festőművész sikereiről beszélnek ezek a képek s fogják megőrizni késő idők számára a mai magyar festészet egy szép alkotását.

Roskovics Ignácz nevét eléggé ismerheti már a közönség évek óta. Láthatott tőle sok festményt a műtárlatokon, sőt láthatott kirakatokban, magán-lakásokon is szines olajnyomásban; láthatta elmés ilusztráczióit a lapokban, és végre láthatja elég sűrűn magát a művészt, kit szeretetreméltó tulajdonai, élénk szelleme, társadalmi műveltsége örömest von a társas körökbe. Mégis igen sokat meglepnek a józsefvárosi templom fényes freskói, mert a közönség egy része Roskovicsot mint életkép-festőt ismerte, s a szép paraszt menyecskék és pajkos mosolygású arczok festőjétől nem is remélt madonnákat, imádkozó angyalokat, megdicsőült szenteket. Pedig Roskovics kezdet óta egyházi festő volt, legszebb művei oltárképek, hanem a közönség figyelmét mint életkép-festő foglalkoztatta ama friss és vidám benyomásokkal, melyek a «Piczi piros alma» s a többi e fajta képeit oly népszerűségre emelték.

Roskovics az egyház költészetében növekedett a családi otthonban. Atyja görög kath. lelkész volt, az a hazafias szellemű Roskovics Ignácz, ki pár hónappal ez előtt húnyt el, s ki mint Hajdu-Böszörmény g. kath. lelkipásztora, a templomba is bevitte a magyar nyelvet a szláv helyett, magyarositotta a szertartást, az egyházi könyveket leforditotta és kiadta, hogy a gör. kath. magyar édes anyanyelvén imádkozzék és énekeljen. A vallás ihletét, az egyház költészetét és a haza lángoló szeretetét gyermekkorában együtt szívta magába az ifjú Roskovics, s mikor kis ruthén és tót templomok számára első szent képeit festegette: Magyarország Nagyasszonyát, Máriát ábrázolta nekik legtöbbször, Hungaria Patronáját, a magyar koronával, vagy a koronát Máriának fölajánló Szent Istvánnal. Ezek közt legszebb a zemplénmegyei *szinnai* templom oltárképe, Magyarország védasszonya. *Szinna* egész a határon van már; a ki Galicziából jön s bemegy a templomba, ott is megtudhatja, hogy ez magyar föld.

Roskovics 1854 szept. 28-ikán született Zemplénmegyében, Szalókon. Atyja maga nevelte és tanította három fiát. Ignácz csak a gimn zium első egy pár osztályát végezte nyilvános iskolában, Ungvártt. Sulyos betegségbe, tifuszba esvén, hallása megromlott s ezért soká maradt gyógyitás alatt. A diák-élet játékai és vidámsága helyett is komolyabb foglalkozásai voltak, rajzolgatni kezdett. *Heverdle* Ferencz ungvári rajztanár nagy reménykedéseket ébresztett a zsenge ifjúban, az atyját is biztatta, hogy fiát a festésre taníttassa. Iskolai tanulmányainak folytatása után került *Roskovics* Bilkére, *Vidra* festőművészhez, a kinél a rajzoláshoz megszerezte azokat az ismereteket, melyekkel a budapesti országos mintarajziskolába és rajztanárképző intézetbe beléphetett. Itt a fiatal ember már egészen úgy mutatkozott társai közt, mint a hogy azóta tulajdonságai tovább fejlődtek.

ROSKOVICS IGNÁCZ. Vágó Pál rajza.